

Erityisen tarkastuksen ja Erityisen tarkastuksen lisätyön salausperusteet

- Konserni- ja tilajaos antoi omistajapoliittisen ohjeen Koko Lahti Oy:lle tehdä Erityinen tarkastus liittyen Lahti Events Oy:n ja Kymiring Oy:n välisiin rahan siirtoihin.
- Tvenda Oy teki Koko Lahti Oy:n toimeksiannosta Erityisen tarkastuksen Lahti Events Oy:n Kymiring Oy yhteistyöhön liittyen (04.10.2023). Koko Lahti Oy:n hallitus pyysi Tvenda Oy:tä lisätyön alkuperäisen työ lisäksi 10.11.2023). Nämä kaksi dokumenttia käsittävät kokonaisuuden, vaikka dokumentit ovat erilliset. Seuraavassa käsitellään molempien dokumenttien salausperusteet.
- Mustatut kohdat on numeroitu juoksevasti varsinaisissa dokumenteissa ja tässä avataan juoksevan numeroinnin mukaisia salausperusteita.

Osa 1; Erityisen tarkastuksen salausperusteet

Salassapitoperusteet Lahti Events Oy:tä koskevan kohdennetun erityistarkastuskertomuksen (4.10.2023) osalta:

- 1) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 2) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 3) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 4) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 5) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 6) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 7) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 8) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 9) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 10) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 11) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 12) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)

Osa 1; Erityisen tarkastuksen salausperusteet

Salassapitoperusteet Lahti Events Oy:tä koskevan kohdennetun erityistarkastuskertomuksen (4.10.2023) osalta:

- 13) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (JulkL 24.1 §:n kohta 20)
- 14) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (JulkL 24.1 §:n kohta 20)
- 15) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (JulkL 24.1 §:n kohta 20)
- 16) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (JulkL 24.1 §:n kohta 20)

Osa 2; Erityisen tarkastuksen lisätyön salausperusteet

- Tvenda Oy teki Koko Lahti Oy:n toimeksiannosta Erityisen tarkastuksen Lahti Events Oy:n Kymiring Oy yhteistyöhön liittyen (04.10.2023). Koko Lahti Oy:n hallitus pyysi Tvenda Oy:tä lisätyön alkuperäisen työ lisäksi 10.11.2023). Nämä kaksi dokumenttia käsittävät kokonaisuuden, vaikka dokumentit ovat erilliset. Seuraavassa käsitellään Erityisen tarkastuksen lisätyön salausperusteet.

Osa 2; Erityisen tarkastuksen lisätyön salausperusteet

Salassapitoperusteet Lahti Events Oy:tä koskevan kohdennetun erityistarkastuskertomuksen lisätyön (10.11.2023) osalta:

- 1) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 2) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 3) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 4) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 5) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 6) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 7) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 8) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 9) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 10) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 11) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 12) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)
- 13) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkl 24.1 §:n kohta 20)

Kohdennettu erityistarkastuskertomus

Lahti Events Oy (selvitystilassa)

4.10.2023

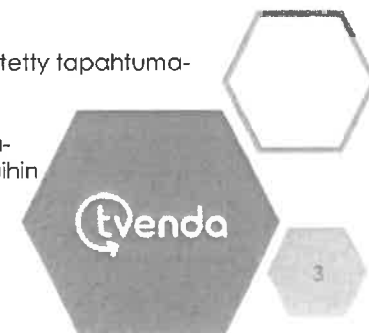

Sisältö

Keskeiset tarkastushavainnot.....	3-5
Toimeksianto.....	6
Asian taustaa ja tapahtumien kulku.....	7-12
Osakeyhtiölain vaatimukset.....	13-15
Omistajaohjauksen vaatimukset.....	16-17
Päätöksenteko osakeyhtiölain ja omistajaohjauksen näkökulmasta.....	18-20
Tapahtumatoiminnan sopimusversiot.....	21-22
Pitkäaikainen laina ja ennakkomaksut kirjanpidossa.....	23
Tarkastuskertomuksen liitteet.....	24

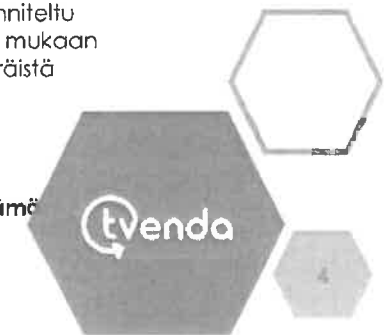
Keskeiset tarkastushavainnot (1/3)

- Tarkastuksessa on keskitytty selvittämään seuraavat asiakokonaisuudet 1) tehdyt siirrot Lahti Events Oy:n ja KymiRing Oy:n välillä tilikausilla 2019 ja 2020 (selvitysmieheiltä saadun vahvistuksen mukaan yhteensä 2.000.000 euroa (alv 0 %)) 2) Päätöksenteko Lahti Events Oy:n tekemistä suorituksista KymiRing Oy:lle tilikausilla 2019 ja 2020, jossa on ollut kaksi selvityksintressiä: **a) Onko Lahti Events Oy:n hallinnon päätöksenteossa noudatettu osakeyhtiölain vaatimuksia;** ja **b) onko Lahti Events Oy:n hallinnon päätöksenteossa noudatettu Lahden kaupungin antamaa omistajaohjausta.**
- Osakeyhtiölain vaatimuksista arvioitavaksi tulee käsityksemme mukaan huolellisuus- ja lojaliteettivelvoite. Osakeyhtiölain (624/2006) 1 luvun 8 §:n mukaan "Yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua". Osakeyhtiölain 1 luvun 8 § "sisältää ensiksi velvollisuuden toimia huolellisesti ja toiseksi velvollisuuden toimia yhtiön edun mukaisesti. Jälkimmäinen sisältää niin sanotun lojaliteettivelvollisuuden suhteessa yhtiöön ja sen kaikkiin osakkeenomistajiin".
- **Käsityksemme mukaan huolellisuuden arvioinnissa tulisi arvioida seuraavia seikkoja:**
 - Käsityksemme mukaan tapahtumatuotantojen järjestelyitä koskeva sopimus on ollut riippuvainen siitä, että sen allekirjoittamisen yhteydessä KymiRing Oy:lle maksetaan 2.000.000 euroa. Alun perin neuvottelumalli on perustunut 2.000.000 euron pääomasijoitukseen ja 12,5 %:n omistusosuuteen sekä erikseen, mutta samanaikaisesti solmittavaan tapahtumatoimintasopimukseen, jossa korvaus on ollut sopimusluonnosversion mukaisesti 1 [REDACTED] [REDACTED]. Tarkastusaineistoon sisältyvien dokumenttien mukaan keskustelua ei ole käyty niin sanotusti "2 + 2 miljoonan euron" rahoitusjärjestelystä.
 - Lahden kaupunginvaltuusto on tehnyt päätöksen pääomittaa KOKO Lahti Oy:n kautta Lahti Events Oy:tä ja edelleen KymiRing Oy:tä 2.000.000 eurolla 12,5%:n omistusosuutta vastaan. Tiedossa on ollut, että pääomittamista käytettäisiin KymiRing Oy:n varikkorakennusten rakentamiseen. Kesäkuussa 2019 hallinto-oikeus antoi välipäätöksen, joka on kieltänyt Lahden kaupunginvaltuuston hyväksymän 2.000.000 euron pääomittamisen toimeenpanon, joka on käsityksemme mukaan johtanut Yhtiön ja KymiRing Oy:n välisen neuvottelumallin muutokseen. Hallinto-oikeuteen tehdyssä valituksessa on nostettu esiin, että rahoituspäätöksen yhteydessä ei ole arvioitu valtioneuvostonäkökulmaa. Sitten hallinto-oikeuden päätöksellä kaupunginvaltuuston päätös on kumottu nimenomaisesti syystä, että valtioneuvoston arviointi on jätetty tekemättä.
 - Käsityksemme mukaan, pääomituksen toimeenpanokiellon vuoksi, tapahtumatoimintasopimusta on muokattu siten, että Lahti Events Oy sitoutuu 2.000.000 euron (+alv 24 %) ennakkomaksuihin tapahtumatoiminnan osalta.
 - Käsityksemme mukaan hallitukselle on täytynyt olla selvää, todistettavasti ainakin 6.2.2020, että ennakkomaksuja ei todellisuudessa ole käytetty tapahtuma-aluekorvauksiin vaan KymiRingin rakentamiseen.
 - Yhtiön hallitus on ollut tietoinen valtuuston pääomituspäätöstä koskevan valituksen sisällöstä. Yhtiön hallitus ei ole käsitellyt hallituksen pöytäkirjojen mukaan Lahden kaupungin/omistajan kanssa valtioneuvostonäkökulmaa liittyviä seikkoja sitoutuessaan 2 miljoonan euron ennakkomaksuihin KymiRing Oy:lle tapahtumatoimintasopimukseen liittyen tai ottaessaan Lahden kaupungilta 2,8 miljoonan euron lainan, jolla käyttöpääomaa on saatu vapautettua kyseisiä ennakkomaksuja varten. Käsityksemme mukaan valtioneuvostonäkökulmaa olisi tullut arvioida, koska Yhtiö pystyi suorittamaan ennakkomaksuja Lahden kaupungilta otetulla pitkäaikaisella lainalla, jonka avulla tililiimiä pystyttiin vapauttamaan maksujen tekemiseksi. Huomioitavaa arvioinnissa siis on sekä rahan käyttö tarkoitus että lähde (rinnastuu kaupunginvaltuuston pääomittamista koskevaan päätöksentekoon ja siihen liittyvään valitukseen).

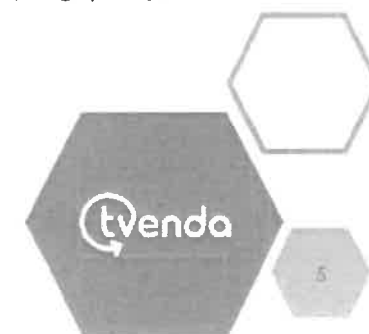
Keskeiset tarkastushavainnot (2/3)

- Edellä esitetyn perusteella,
 1. käsityksemme mukaan Lahti Events Oy:n omistajan ja velkojen arvioitavaksi jää, onko hallitus toiminut huolellisesti jättäessään arvioimatta valtioneuvoston ja -sääntöjen soveltuvuutta ennen sitoutumistaan ennakkomaksuvelvoitteen sisältävään tapahtumatoimintasopimukseen KymiRing Oy:n ja KymiRing Events Oy:n kanssa.
 2. Lisäksi käsityksemme mukaan omistajan ja velkojen arvioitavaksi jää, onko hallitus toiminut huolellisesti edistäessään tapahtumatoimintasopimusta, jonka sopimusehdoksi on oletettu 2.000.000 euron ennakkomaksut KymiRing Oy:lle ja jättämällä sopimatta turvaavasta vakuudesta. Arvioinnissa on käsityksemme mukaan huomioitava, että ennakkomaksuja on todellisuudessa käytetty tapahtuma-alueen rakentamiseen, mistä hallitus on käsityksemme mukaan ollut tietoinen. Pöytäkirjoista ei käy ilmi, että hallitus olisi arvioinut päätöksentekohetkellä, mikä on KymiRing Oy:n ja KymiRing Events Oy:n mahdollinen maksukyky palauttaa 2.000.000 euron ennakkomaksut, siltä osin, kun niitä ei käytetä sopimuksen mukaisiin tapahtumiin.
 3. Tarkastuksessa käytössä olleisiin hallituksen kokouspöytäkirjoihin vuosina 2019-2020 ei ole kirjattu, mitä KymiRing-kokonaisuuteen liittyviä riskejä hallitus on arvioinut ja onko tiettyjen riskien osalta tehty riskienhallintasuunnitelmaa tapahtumatoimintasopimuksesta päätettäessä.
 4. Käsityksemme mukaan hallitus on sen sijaan pyrkinyt toimimaan huolellisesti tiedottamalla omistajaa KymiRing-kokonaisuudesta aktiivisesti. Erityisesti mainittakoon, että Lahti Events Oy:n toimitusjohtaja Emilia Mäki on käynyt tapaamassa konserni- ja tilajaostoa ("KTJ") 16.9.2019 eli ennen kuin Yhtiön hallitus on tehnyt päätöksen tapahtumatoimintasopimuksen hyväksymisestä. Konserniohjeen mukaan, kaupunginhallituksen konserni- ja tilajaostolla on vastuu konserniohjauksesta. Kyseisestä konserni- ja tilajaoston kokouksesta ei ole kirjattu tuolloin mitään pöytäkirjaan, jos konserniyhtiö tuli KTJ:n vieraaksi ja asia oli liikesalaisuuden piirissä. Toteamme edelleen, että koska konserni- ja tilajaoston tapaamisista ei ole laadittu pöytäkirjoja tytäryhtiötapaamisten osalta liikesalaisuusnäkökulmaan vedoten, on jälkikäteen mahdollista arvioida, onko Lahti Events Oy esitellyt konserni- ja tilajaostolle muun muassa tapahtumatoimintasopimuksen yksityiskohdat.
- **Käsityksemme mukaan omistajaohjauksen ja osakeyhtiölain lojaliteettinäkökulman arvioinnissa tulisi ottaa huomioon seuraavia seikkoja:**
- Lahti Events Oy on 100 %:sti KOKO Lahti Oy:n tytäryhtiö. KOKO Lahti Oy on 100 %:sti Lahden kaupungin omistama yhtiö. Vuonna 2019 voimassa olleen konserniohjeen mukaisesti, "tytäryhteisöjen tytäryhteisöissä noudatetaan myös tätä konserniohjetta". Käsityksemme mukaan kahden miljoonan euron suunniteltu pääomittaminen on vaihtunut tapahtumatoimintasopimukseen sisällytettyyn 2.000.000 euron (+alv 24%) ennakkomaksuerään. Vaikka sopimuksen mukaan kyse on ollut tapahtumakorvauksien ja aluevuokrien ennakosta, käsityksemme mukaan ennakkomaksujen todellinen luonne on vastannut alkuperäistä pääomituksen käyttötarkoitusta (rakentamiskustannuksiin osallistumista) ilman vastineeksi saatavaa osakkuutta. **Ottaan huomioon edellä esitetty, käsityksemme mukaan hallituksen olisi mahdollisesti tullut altistaa tapahtumatoimintasopimus muuttuneessa muodossaan kaupunginvaltuuston käsittelyyn. Käsityksemme mukaan minimissään sopimuksesta ja sen ehtoista olisi pitänyt pyytää kaupunginjohtajalta dokumentoitu lausunto konserniohjeen mukaisesti ja edelleen kaupunginjohtajan olisi tullut harkintansa mukaan hankkia konserni- ja tilajaoston kannanotto asiaan. Toisaalta huomionarvoista on, että konserniohjausta on edustanut hallituksen kokouksissa puhe- ja läsnäolo-oikeudella kaupunginjohtajan nimeämällä sijainen, joka ei dokumentaation perusteella ole esittänyt asian käsittelyä kaupunginvaltuustossa.**

Keskeiset tarkastushavainnot (3/3)

- Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota omistajaohjauksen osalta, että Lahti Events Oy / Emilia Mäki on käynyt tapaamassa konserni- ja tilajaostoa ("KTJ") 16.9.2019 eli ennen kuin Yhtiön hallitus on tehnyt päätöksen tapahtumatoimintasopimuksen hyväksymisestä.
- Veli-Pekka Ignatiuksen mukaan, omistajalla ja Yhtiöllä on ollut hyvin luottamukselliset ja hyvät suhteet sekä yhteiset tavoitteet. Emilian Mäen mukaan. "Lahti Eventsille on määritetty tapahtumatoiminnan tavoitteet yhtiön perustamisvaiheessa vuonna 2015." "Yhtiö on päivittänyt strategiaansa vuoden 2017 jälkeen ja niitä on esitelty myös kaupunginhallituksessa, konserni- ja tilajaostossa, valtuustossa sekä yksittäisissä vierailuissa valtuustoryhmissä. Yhteistyö omistajan kanssa on ollut tiivistä ja jatkuvaa. Missään kokouksissa tai päätöksissä omistaja ei ole linjannut yhtiölle uusia tavoitteita tai tehnyt päätöstä antaa omistajaohjausta yhteistyön päättämisestä KymiRingin kanssa."
- Huomionarvoista lisäksi on, että Lahden kaupungin konserniohjausyksiköstä on ollut edustaja läsnä hallituksen kokouksessa, jossa on päätetty sitoutumisesta tapahtumatoimintasopimukseen. Veli-Pekka Ignatius on oman vahvistuksensa mukaan ollut hallituksen kokouksissa, koska kaupunginjohtaja on ollut estynyt eli Ignatius on osallistunut Yhtiön hallituksen kokouksiin hänen sijaansa, puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Yhtiön hallituksen kokouksen pöytäkirjaan 30.10.2019, kun tapahtumatoimintasopimuksesta on päätetty, ei ole kirjattu Ignatiuksen eriväätä kantaa olla hyväksymättä sopimusta.
- Vuonna 2019 voimassa olleeseen konserniohjeeseen on kirjattu seuraavasti: "konserni- ja tilajaosto päättää, että konserniyhteisöjen valvontavastuut yms. määrittävät kaupunginjohtajan ja palvelujohtajien välillä seuraavasti: .. Kaupunginjohtajan vastuulla: ... Lahti Events Oy".
- Kaupunginjohtaja Pekka Timonen on 26.9.2023 kertomansa mukaan hyväksynyt ja allekirjoittanut uuden rahoitusjärjestelyn (2,8 miljoonan euron pitkäaikaisen lainan) Lahti Events Oy:lle käyttöpääoman vahvistamiseksi, jotta Lahti Events Oy:llä on ollut valmiuksia suoriutua muun muassa tapahtumatoimintasopimuksen mukaisista velvoitteista (ml. ennakkomaksuista). Käsityksemme mukaan silloinen konserniohje on luonut ristiriitatilanteen sen osalta, että:
 - kaupunginjohtajan puolesta on Yhtiön hallituksen kokouksissa ollut läsnäolo- sekä puheoikeus virkamiehellä ja hän on osallistunut muun muassa kokoukseen, jossa on päätetty sitoutua tapahtumatoimintasopimukseen;
 - Kaupunginjohtaja on allekirjoittanut velkakirjan 2,8 miljoonasta eurosta, jonka puitteissa Yhtiö on pystynyt suoriutumaan tapahtumatoimintasopimukseen liittyvästä 2 miljoonan euron ennakkomaksuvelvoitteesta; ja
 - Samanaikaisesti konserni- ja tilajaosto on päättänyt, että konserniyhteisön - tässä tapauksessa Lahti Events Oy:n - valvontavastuu kuuluu kaupunginjohtajalle.
- Käsittääksemme konserniohjeeseen on sisällytynyt mahdollisesti puute siltä osin, ettei riippumatonta valvontaa ole voitu varmistaa.
- Toimeksiannon rajauksen mukaisesti, me emme ole ottaneet kantaa Lahden kaupungin mahdolliseen vastuuseen ko. asiassa.

Toimeksianto

Toimeksiantonamme on ollut suorittaa selvitystilassa olevan Lahti Events Oy:n (y-tunnus 2662848-8) (jäljempänä myös "Yhtiö") kohdennettu erityistarkastus yhtiön selvitysmiehen AA Tomi Merenheimon kanssa sovitun mukaisesti.

Tarkastuksessa on keskitytty selvittämään seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tehdyt siirrot Lahti Events Oy:n ja KymiRing Oy:n välillä tilikausilla 2019 ja 2020 (selvitysmieheltä saadun vahvistuksen mukaan yhteensä 2.000.000 euroa (alv 0 %))
- Päätöksenteko Lahti Events Oy:n tekemistä suorituksista KymiRing Oy:lle tilikausilla 2019 ja 2020, jossa on ollut kaksi selvitysintressiä:
 - Onko Lahti Events Oy:n hallinnon päätöksenteossa noudatettu osakeyhtiölain vaatimuksia; ja
 - Onko Lahti Events Oy:n hallinnon päätöksenteossa noudatettu Lahden kaupungin antamaa omistajaohjausta

Kirjanpidon tarkastusta varten saatiin tarkastustunnukset Yhtiön Netvisor kirjanpito-ohjelmaan. Luettelo tarkastuksessa käytössä olleesta aineistosta on tämän raportin liitteessä 58. Liitteessä 58 listatun materiaalin lisäksi, tarkastusta varten saatiin vielä erikseen käyttöön tämän raportin liite 59, koskien Yhtiön hallituksen pöytäkirjan 9.9.2019 liitettä numero 1 sekä tämän raportin liite 61, koskien pitkäaikaisen lainan viranhaltijapäätöstä. Tarkastus on suoritettu 19.9 – 4.10.2023 välisenä aikana. Tarkastuksen on suorittanut KTM Viivi Lajunen ja työn laadunvarmennuksesta on vastannut OTM, KTM Tytti Saarinen.

Toimeksiannon yhteydessä on haastateltu Lahden kaupungin entistä kaupunginjohtajaa Pekka Timosta, Veli-Pekka Ignatiusta, joka tällä hetkellä työskentelee Lahden kaupungin konserniohjauksen päällikkönä sekä Lahti Event Oy:n entistä toimitusjohtajaa Emilia Mäkeä. Toimeksiannon toteuttamiseksi tutustuttiin toimeksiannossa käytössä olleeseen kirjalliseen materiaaliin. Alustava tarkastuskertomus on toimitettu Yhtiön selvitysmiehelle Tomi Merenheimolle kommentoitavaksi 27.9.2023.

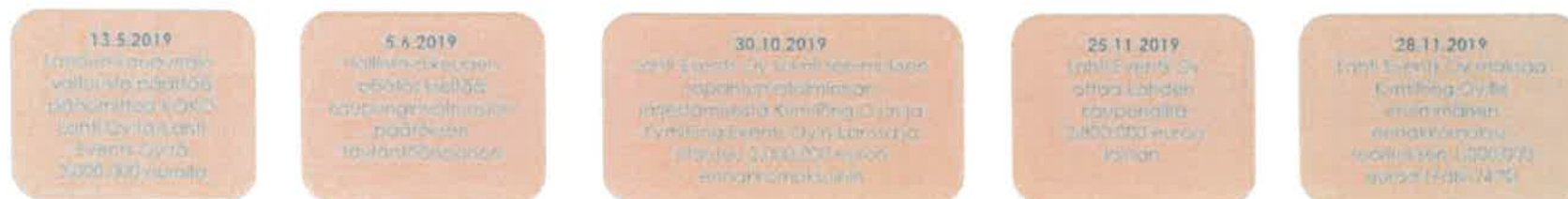
Toimeksiantajan kanssa sovitun mukaisesti raportin yhteyteen on liitetty ainoastaan sellaiset dokumentit, jotka ovat olleet tarpeen tehtyjen havaintojen todentamiseksi – muilta osin tarkastuksen aineisto säilytetään työpapereissa.

Asian taustaa ja tapahtumien kulku (1/6)

Yhtiö on rekisteröity kaupparekisteriin 16.1.2015. Yhtiön kaupparekisteriin merkittynä toimialana on "tapahtumien tuotanto, markkinointi, viestintä sekä tapahtumapalveluiden ja niihin liittyvien oheistuotteiden myynti. Yhtiö voi omistaa ja hallita kiinteistöjä ja osakkeita". [Liite 1] Lahti Events Oy on KOKO Lahti Oy:n tytäryhtiö ja KOKO Lahti Oy on Lahden kaupungin 100-prosenttisesti omistama yhtiö [Liite 2 ja 3]. KOKO Lahti Oy:n kaupparekisteriin merkittynä toimialana on "järjestää kongressi-, konsertti-, koulutus-, yritys-, näyttely- ja messutapahtumia sekä muitakin tilaisuuksia, jotka sopivat yhtiön tilojen luonteeseen ja tarkoitukseen markkinoida Lahtea kaupunkina. Lisäksi yhtiön toimintaan kuuluu ohjelma- ja ravintolatoiminnan harjoittaminen sekä muu laillinen liiketoiminta. Yhtiö voi toimintaansa varten hankkia ja luovuttaa arvopapereita sekä omistaa kiinteistöjä." [Liite 4]

Toimeksiannossa sovitusti, tämän tarkastuksen tavoitteena on ollut selvittää Lahti Events Oy:n päätöksentekoa kahdesta edellisellä sivulla esitetystä näkökulmasta, rajoittuen tarkemmin päätöksentekoon, johon on liittynyt yhteensä 2.000.000 euron (alv 0 %) maksusuoritukset KymiRing Oy:lle. Olemme alla ja seuraavilla sivuilla kuvanneet tapahtumien kulkua asiaan liittyen. Tiivistetysti todettakoon, että käsityksemme mukaan, alun perin tahtotilana on ollut tulla osakkeenomistajaksi KymiRing Oy:ön 12,5 %:n omistusosuudella 2.000.000 euron pääomasijoitusta vastaan ja saada samanaikaisesti oikeudet toimia tapahtuma-alueen pääasiallisena tapahtumajärjestäjänä. Pääomasijoituksen rahoitus oli tarkoitus saada Lahden kaupungilta, Lahden kaupungin kokonaan omistaman tytäryhtiön KOKO Lahti Oy:n kautta. Rahoitusjärjestelystä tehtiin kaupunginvaltuuston puoltava päätös, josta sittemmin valitettiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus kielsi päätöksen toimeenpanon ja näin ollen pääomitus ei toteutunut. Myöhemmin Lahti Events Oy solmi KymiRing Oy:n / KymiRing Events Oy:n kanssa sopimuksen tapahtumatoiminnan järjestämisestä, jossa se sitoutui maksamaan 2.000.000 euroa (+alv 24 %) ennakkomaksuina KymiRing Oy:lle tapahtumakorvauksista ja aluevuokrista. Lahden kaupunki myönsi Lahti Events Oy:lle 2,8 miljoonan euron lainan 25.11.2019. Yhtiö suoritti ensimmäisen ennakkomaksuerän 1.000.000 euroa (+alv 24 %) KymiRing Oy:lle 28.11.2019 ja loput suoritukset tehtiin aikavälillä 7.2-31.3.2020.

Tapahtumien kulku yksityiskohtaisemmin liittyen Lahti Events Oy:n rooliin KymiRing -moottoriurheilu- ja tapahtumakeskuksessa

Tarkastuksessa käytössä olleen Lahti Events Oy:n hallituksen pöytäkirjan mukaan **1.2.2019** toimitusjohtaja on hallituksen kokouksessa esitellyt hallitukselle alustavan näkemyksen ja sopimusluonnoksen Yhtiön roolista KymiRingillä [Liite 9]. KymiRingillä viitataan litissä sijaitsevaan moottoriurheilu- ja tapahtumakeskukseen.

Hallituksen kokouspöytäkirjaan **12.3.2019** [Liite 18] on kirjattu, kohta "5. KymiRing -tapahtumatoiminnan status". Pöytäkirjan mukaan "hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja olivat 11.3.2019 keskustelemassa Lahti Events Oy:n roolista KymiRingillä Lahden kaupunginhallituksen kokouksessa ja asian käsittelevä kaupunginhallituksessa jatketaan tulevana maanantaina 18.3.2019. Toimitusjohtaja esitteli hallitukselle luonnoksen, jossa Lahti Events Oy toimisi KymiRingin pääasiallisena tapahtumatoimijana ja päätuottajana. Luonnoksessa tarjotaan kahta mallia. Ensimmäisessä (malli 1) Lahti Events Oy pääomittaisi KymiRing Oy:tä kahden miljoonan euron pääomalla. Toisessa vaihtoehdossa (malli 2) KymiRing Oy ja Lahti Events Oy omistaisivat yhdessä KymiRing Events Oy:n. Molemmat mallit vaatisivat Lahti Events Oy:ltä vähintään 500.000€ alkupääoman. Toimitusjohtaja tarkensi hallitukselle kummankin mallin sisällön. Hän lisäsi, että hankkeen toteutuessa, Lahti Events Oy tarvitsisi oman organisaation kyseistä toimintaa varten. Toimitusjohtaja antoi myös esimerkkejä tapahtumista, joita KymiRingillä voitaisiin toteuttaa. Hallitus keskusteli asiasta ja piti ensimmäistä vaihtoehtoa (malli 1) parempana."

Asian taustaa ja tapahtumien kulku (2/6)

Hallituksen kokouspöytäkirjaan **12.3.2019** on kirjattu päätöksenä: "Toimitusjohtajan katsaus KymiRing -tapahtumatoiminnan statuksesta merkittiin tiedoksi. Hallitus kannattaa mallia 1 ja pitää ehdottoman tärkeänä mukanaoloa ratayhtiön hallituksessa, mikäli hanke toteutuu. Hallitus toteaa myös, että hanke sisältää riskejä, jotka on tiedostettava ja punnittava tarkasti."

13.3.2019 KymiRing Oy:n toimitusjohtaja Markku Pietikä on lähettänyt Lahti Events Oy:n toimitusjohtajalle viestin:

[Liite 5a1?]

KOKO Lahti Oy:n ja Lahti Events Oy:n toimitusjohtaja vuosina 2019 ja 2020 [Liitteet 7 ja 13], Emilia Mäki, on laatinut kaupunginhallituksen käsittelyyn **18.3.2019** esityksen, jonka mukaan edellä mainitun mallin 1 mukaiseen osakassopimukseen sisällytettäisiin Lahti Events Oy:n 2.000.000 euron KymiRing Oy:n pääomitus vastaan muun muassa Lahti Eventsin edustaja KymiRingin Oy:n hallituksessa ja konkurssitilanteen vastuut. [Liite 10] Tarkastusaineistoon on sisällynyt muistio **huhtikuulta 2019** "KR_huomiot sopimusneuvottelut 2019-04-08" otsikolla "KymiRing Oy – Lahti Events Oy", joka on päivätty **8.4.2019**. Dokumenttiin ei ole merkitty laatijan nimeä, mutta word-dokumentin tiedoista käy ilmi, että laatija on ollut Emilia Mäki [Liite 12]. Muistioon on merkitty huomiona: "mikäli Lahden kaupunki päättää jättää KR:n (lue: KymiRingin) pääomittamisen Lahti Eventsin kautta sivuun niin mitä sitten tapahtuu?" [Liite 11]

Lahden kaupungin nykyinen konsensiohjauksen päällikkö Veli-Pekka Ignatius vahvisti puhelinkeskustelussa 22.9.2023, että Lahden kaupunki ei olisi voinut antaa pääomallainaa kuntalain 129 §:n nojalla ilman vakuutta. Näin ollen pääomasijoituksen ehtona oli edellytettävä omistusosuutta KymiRing Oy:ssä.

Lahti Events Oy:n hallituksen kokouksessa **2.5.2019** on käsitelty KymiRing tapahtumatoiminnan sopimusta [Liite 15]: "hallitus hyväksyi esitetyt pääkohdat ja valtuutti toimitusjohtajan jatkamaan sopimusneuvotteluja sekä huomioimaan omistajan ohjeet pääomittamisessa (liitteet 5-6)". Pöytäkirjan liite 4 on ollut "osakassopimus KR LE 29.4.2019". Tarkastusaineistoon on sisällynyt dokumentti "KymiRing Osakassopimus 290419 versio 2" liite 20, johon on kirjattu seuraava osakkuutta koskeva ehto:

3

Kaupunginhallituksen lausunnon perusteella [Liite 14] ennen valtuuston tekemää päätöstä KymiRing-hanketta esiteltiin Lahti Events Oy:n toimesta kaupunginhallitukselle 11.3.2019, 18.3.2019, 29.4.2019 ja 6.5.2019 sekä valtuustoryhmille 3.4.2019, lukuun ottamatta vihreiden valtuustoryhmää, jonka kanssa käytiin erikseen asiaa lävitse kaupunginjohtaja Pekka Timosen toimesta.

Tarkastusaineistoon on sisällynyt pöytäkirjaote Lahden kaupungin kaupunginvaltuuston päätöksestä **13.5.2019** (D/1159/00.02.00.00/2019) [Liite 2], jonka mukaisesti kaupunginhallitus (asian esittelijänä on toiminut kaupunginjohtaja Pekka Timonen) on esittänyt valtuustolle päätösehdotuksena, että "Kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupunki pääomittaa KOKO Lahti Oy:tä 2.000.000 eurolla." Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupunginhallituksen esityksen. Päätöksen perusteluosassa todetaan, että KOKO Lahti Oy on hakenut Lahden kaupungilta 2.000.000 euron vahvistusta omaan pääomaan. "Tällä pääomalla vahvistetaan KOKO Lahti Oy:n ja tytäryhtiö Lahti Events Oy:n pääomarakennetta. KOKO Lahti Oy pitää (KymiRingin) tapahtuma-alueen potentiaalın erittäin merkittävänä ja on neuvotellut KymiRing Oy:n kanssa yksinoikeudesta toimia alueen tapahtuma-

Asian taustaa ja tapahtumien kulku (3/6)

järjestäjänä. Lahti Events Oy vastaisi alueen tapahtumien hausta, tapahtumabrändin luomisesta, materiaalien tuottamisesta sekä myynnistä ja markkinoinnista. Tätä toimintaa vastaan KOKO Lahti Oy ja Lahti Events Oy sijoittaisi 2.000.000 euroa KymiRing Oy:n sijoitetun varaan pääoman rahastoon. Tällöin Lahti Events Oy omistaisi KymiRing Oy:stä 12,5 %. Pääomistusta vastaan Lahti Events saa oikeudet toimia alueen pääasiallisena tapahtumajärjestäjänä." Päätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on antanut **5.6.2019** päätöksen kieltää kaupunginvaltuuston päätöksen täytäntöönpano, kunnes valitus hallinto-oikeudessa on ratkaistu. Valitus on koskenut Lahden kaupunginvaltuuston päätöstä pääomittaa 2.000.000 eurolla KOKO Lahti Oy:tä ja edelleen Lahti Events Oy:n kautta KymiRing Oy:tä. [Liite 19] Kunnallisvalitukseen on kirjattu otsikon "Riskisijoitus" alle, että "Lahden kaupungin tytäryhtiön kautta KymiRing Oy:lle kierrättämä 2 miljoonaa euroa käytetään nyt puuttuvien varikkorakennusten rakentamiseen toisen maakunnan maaperälle, eikä siitä näin ollen ole pidemmällä aikavälillä vahvistamaan yhtiön omaa pääomaa. KymiRing Oy ja Lahden kaupunki ottavat tämän myötä ison riskin, sillä varikkorakennuksia tarvitaan nimenomaan MotoGP -kisojen järjestämiseen ja ellei se toteudu, koko hanke on käytännössä tyhjän päällä, sillä moottoriradan syrjäisen sijainnin vuoksi muiden kannattavien tapahtumien järjestäminen jäänee haaveeksi." Lisäksi valituksessa on esitetty, että "Lahden kaupunki ei tiettävästi ole selvittänyt Euroopan unionin valtioneuvoston ja säännösten mahdollista sovellettavuutta, ainakaan kaupunginvaltuustolle ei sellaista ole esitetty pääomituspäätöstä tehtäessä."

Korostamme tässä kohtaa, että edellä esitettyyn perustuen, käsityksemme mukaan Lahden kaupunki on omistajana edellyttänyt 2.000.000 euron SVOP-sijoituksen tekemisen vastineena osakkuutta KymiRing Oy:ssä (kuntalain 129 §). Sijoitus on ollut myös käsityksemme mukaan ehdollinen sille, että samanaikaisesti Lahti Events Oy saa eksklusiivisen oikeuden tapahtumajärjestämisestä KymiRingillä. Käsityksemme mukaan 2.000.000 euron suunniteltu SVOP-sijoitus on ollut erillään tapahtumatoiminnasta maksettavasta korvauksesta KymiRing Oy:lle, ja tapahtumatoiminnasta maksettavan korvauksen on alun perin sovittu olevan [REDACTED] Luonnos sopimuksesta tapahtumatoiminnan osalta ei ole sisältänyt huhtikuussa 2019 mainintaa 2.000.000 euron ennakkomaksujen suorittamisesta KymiRing Oy:lle.4*

Tarkastusaineistoon on sisällynyt luonnosversio tapahtumatoiminnan sopimuksesta, joka on päivätty **29.6.2020** [Liite 22]. Dokumentin viimeisenä muokkaajana on Risto Saloranta, joka on mahdollisesti toiminnut Yhtiön juridisena neuvonantajana. Tässä kyseisessä sopimusversiossa korvaukset asiassa näkyy muutos ennakkomaksujen osalta. [REDACTED]

Tarkastusaineistoon on sisällynyt KymiRing Oy:n toimitusjohtajan Markku Pietilän **7.8.2019** lähettämä sähköpostiviesti otsikolla "Lahti Eventsin laina" [Liite 17]. Sähköpostin vastaanottaja on ollut KOKO Lahti Oy:n ja Lahti Events Oy:n toimitusjohtaja Emilia Mäki. Sähköpostiviesti on litteroitu alle:

[REDACTED]

6

Asian taustaa ja tapahtumien kulku (4/6)

Lahden kaupunginhallitus on **26.8.2019** tehnyt päätöksen antaa Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle perusteluosan mukaisen lausunnon [Liite 14]. Päätösehdotuksen on tehnyt Lahden kaupunginjohtaja Pekka Timonen. Lausunnossa on vahvistettu että "haettu 2.000.000 euron pääomasiirto kahdistuu muun muassa KymiRingin varikkorakennuksen rakentamiseen." Lopputuloksena lausunnossa on esitelty, että "kaiken edellä esitetyn perusteella valitus on hylättävä kokonaisuudessaan perusteettomana". Lausuntoon on kirjattu, että "Lahden kaupungin tytäryhtiöiden KOKO Lahti Oy:n ja Lahti Events Oy:n pääomituksella on siis pyritty lisäämään liiketoimintaa, jotta valtuuston asettama tuottovaatimus täyttyisi." Lahden kaupunginvaltuusto on antanut lausunnon mukaan KOKO Lahti Oy:lle talousarviossa alueellisen kehittämisen tavoitteita, joista yksi on oman pääoman tuotto 5 %:a. "Valtuuston yhtiölle asettamat tavoitteet edellyttävät, että kaupalliset näkökulmat ovat KymiRingin kanssa saavutetun lopputuloksen perusteena." Lausunnossa on lisäksi esitetty kiirehtimispyyntö. "Myöhemmän ratkaisun saamisen vaarana on myös, että Lahti Events Oy ei pääsekään enää mukaan toimintaan, jossa on odotettavissa merkittäviä taloudellisia mahdollisuuksia."

Korostamme tässä kohtaa, että käsityksemme mukaan tapahtumatuotantojen järjestelyitä koskeva sopimus on ollut riippuvainen

7*

Käsityksemme mukaan kesäkuussa 2019 hallinto-oikeuden välipäätös, joka on kieltänyt valtuuston päättämän pääomittamisen toimeenpanon, on johtanut Yhtiön ja KymiRing Oy:n välisen neuvottelullisen muuokseen. Edellä kuvatussi tapahtumatoimintasopimusta on muokattu siten, että Lahti Events Oy sitoutuu 2.000.000 euron ennakkomaksuihin tapahtumatoiminnan osalta (katso raportin s. 19). KymiRing Oy:n toimitusjohtaja on myös elokuussa 2019 ehdottanut Lahti Events Oy:n toimitusjohtajalle, että Lahti Events Oy myöntäisi KymiRing Oy:lle 2.000.000 euron bullet-lainan, jonka vakuudeksi annettaisiin kiinteistökiinnityksiä. Lisäksi, mikäli "hallinto-oikeuden valitus kumotaan, edetään alkuperäisen sopimuksen mukaisesti eli Lahti Events saa oikeuden tapahtumajärjestämiseen ja laina muuttuu SVOP sijoitukseksi sekä KymiRing Oy:n osakkeiksi".

Lahti Events Oy:n hallitus on kokouksessaan **30.8.2019** käsitellyt Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle jätettävä valitusta. Kokouksessa toimitusjohtaja on esitellyt hallitukselle väliaikaisen Lahti Events Oy:n ja KymiRing Oy:n sopimusluonnoksen. "Todettiin, että on tärkeää taata Lahti Events Oy:n rooli KymiRingillä pääomituksen viivästyessä." Pöytäkirjaan on kirjattu, että "Lahti Events Oy joutuu todennäköisesti maksamaan vuonna 2020 KymiRingillä järjestämiensä tapahtumien aluevuokria ennakoon ratayhtiölle, jonka vuoksi Lahti Events Oy:n Nordean tilin limiittii on tarpeellista nostaa." [Liite 16]

Yhtiön hallituksen kokouksessa **9.9.2019** on käsitelty KymiRing Oy:n ja Lahti Events Oy:n tapahtumatoiminnan sopimusta [Liite 23]. "Toimitusjohtaja esitteli hallitukselle KymiRing Oy:n ja Lahti Events Oy:n välisen tapahtumatoiminnan sopimusluonnoksen ja kävi läpi sen keskeneräiset kohdat. Työstettävänä on vielä mm. sopimusliitteet." Kokouksessa hallitus on valtuuttanut toimitusjohtajan neuvottelemaan väliaikaisen sopimuksen tarkennettavat kohdat valmiiksi. "Toimitusjohtaja lähettää lopullisen ja lakimiehen kanssa käsitellyn sopimuksen hallituksen jäsenille hyväksyttäväksi." **16.9.2019** Yhtiön toimitusjohtaja Emilia Mäki on vierailut Lahden kaupungin konserni- ja tilajaostossa.

Yhtiön hallituksen kokouksessa **30.10.2019** [liite 8] hallitus teki päätöksen tapahtumatoiminnan järjestämistä koskevasta sopimuksesta [Liite 8]. Kokous on pidetty sähköpostikokouksena. Pöytäkirjan mukaan läsnä ovat olleet puheenjohtaja, kaikki hallituksen jäsenet sekä Ismg Hämatäinen, Veli-Pekka Ikonen (Lahden kaupunki kehityspäällikkö), Emilia Mäki (toimitusjohtaja) sekä Sara Höyrynen (sihteeri).

8*

tvenda

10

Asian taustaa ja tapahtumien kulku (5/6)

Yhtiön hallituksen kokouksessa **22.11.2019** on tehty päätös [Liite 25], jossa hallitus on veloitettu neuvottelemaan ja allekirjoittamaan enintään 2.800.000 euron lainasopimus Lahden kaupungin kanssa. Kokouspöytäkirjan mukaan "perusteena lainalle on olemassa olevat pitkäaikaiset maksuvelvoitteet, joiden rahoitus on tarkoitettu järjestellä uudelleen, jotta yhtiö saa käyttöpääomaa toimintansa (olemassa olevan sekä tulevan) rahoittamiseen." Lahden kaupungin viranhaltijapäätös lainan myöntämisestä on tehty samana päivänä 22.11.2019 [Liite 61]

Tämän tarkastuksen yhteydessä on haastateltu entistä kaupunginjohtajaa Pekka Timosta, joka vahvisti, että tarkoituksena oli järjestellä Lahti Eventsin rahoitusta uudelleen siten, että käyttöpääomaa vapautuu. Lahti Events Oy:n tililimiittiä oli ns. "kiinni" johtuen Lahden tappiollisista MM-kisoista ja Hiihtoliiton tekemästä tappiosta ko. tapahtumaan liittyen. Timosen kertoman mukaan MM-kisoihin liittyen Lahti Events Oy:n kirjanpidossa oli tältä osin epäsuhta, kun tililiimitin käytössä ollut määrä oli lyhytaikaista velkaa Lahden kaupungille, vaikka tililiimitin saldoon liittyi MM-kisojen osalta pitkäaikainen saaminen Hiihtoliitolta. Rahoitusjärjestelyllä täten vapautettiin Lahti Events Oy:n käyttöpääomaa siten, että Lahden kaupungille merkittiin 2,8 miljoonan euron pitkäaikainen velka ja konsernitilin tililimiittiä näin ollen vapautui vastaavan verran [Liite 26]. Lahti Events Oy:n kirjanpidon mukaan Lahden MM-kisoihin liittyvä pitkäaikainen muu saaminen on ollut per 31.12.2018 yhteensä (tili 1669) 2.473.128,98 euroa ja samaan kokonaisuuteen liittyvää muuta lyhytaikaista saamista (tili 1779) yhteensä 183.580 euroa, muodostaen yhteensä 2.656.708,98 euroa. [Liitteet 27-29]

Timonen on 25.9.2023 Teams-haastattelussa kertonut, että tiedossa oli, että Lahti Events Oy tarvitsi liiketoimintaansa käyttöpääomaa. Timosen mukaan "tämä liittyy osittain KymiRingiin siten, että katsottiin olevan järkevää järjestellä rahoitus uudelleen."

Yhtiön ja Lahden kaupungin välinen velkakirja allekirjoitettiin **25.11.2019** [Liite 30]. Velan määrä oli 2.800.000 euroa. Velkakirjaan on kirjattu velan käyttötarkoitus: "Lahti Events Oy:n luottolimiitin konvertointi limiitin käytössä olevan määrän osalta pitkäaikaiseksi luotoksi. Yhtiön pitkäaikaisen maksuvelvoitteiden vuoksi tehtävä järjestely käyttöpääoman vapauttamiseksi." Velka on vakuudeton. Lahden kaupungin puolelta velkakirjan on allekirjoittanut silloinen kaupunginjohtaja Pekka Timonen.

Vuonna 2019 voimassa ollut konserniohjelma on tarkemmin käsitelty raportin sivulla 16 ja 20. Todettakoon tässä kohtaa, että Timonen on vahvistanut etteivät KOKO Lahti Oy tai Lahti Events Oy pyytäneet kaupunginjohtajan dokumentoitua lausuntoa ennen tapahtumatoimintasopimuksen käsittelyä ja hyväksymistä Lahti Events Oy:n hallituksen kokouksessa. Kuitenkin ennen lainajärjestelyä, edellä todetusti, Timonen oli tietoinen, että Lahti Events Oy tarvitsee käyttöpääomaa muun muassa tapahtumatoimintasopimukseen liittyviin velvoitteisiin. Timosen kertoman mukaan, hän ei kaupunginjohtajana käynyt lainasta ja sen perusteista keskustelua konserni- ja tilajaoston kanssa, koska "ei voida ajatella, että tässä olisi tehty sama toimienpide. Jos osakkeita olisi hankittu, olisi kaupunki itse ollut omistajana ja päätöksentekijänä yhtiössä (KymiRing)." Timosen tulkinta on, että valtuuston logiikka oli se, että Lahti pyrki hyödyntämään KymiRingin tulevaa toimintaa. Osakeomistus ei kuitenkaan toteutunut.

Yhtiö maksoi ensimmäisen tapahtumatoimintasopimukseen liittyvän erän 1.000.000 euroa + arvonlisäveroa 240.000 euroa KymiRing Oy:lle Yhtiön konsernitililtä **28.11.2019**. Kirjanpidollisesti Yhtiön lyhytaikainen velka Lahden kaupungille kasvoi vastaavalla summalla, koska maksu tehtiin konsernitilin limiittitililtä.

Hallituksen kokouksessa **6.2.2020** [liite 31] on käsitelty KymiRing Oy:n ja Lahti Events Oy:n välisen tapahtumatoimintasopimuksen maksuaikataulua. "Levdon talven ansiosta KymiRingin alueen rakentaminen on edennyt suunniteltua nopeammin. Ennakointi aikaisemmin valmistuva alue rakennuksineen helpottaa myös

Hallitus hyväksyi KymiRing Oy:n ja Lahti Events Oy:n välisen tapahtumatoimintasopimuksen maksuaikataulun esityksen mukaisesti. Kokoukseen ovat osallistuneet kaikki hallituksen jäsenet ja läsnä on lisäksi ollut muun muassa Lahden kaupungin konserniohjauksen edustajana Veli-Pekka Ignatius.

Asian taustaa ja tapahtumien kulku (6/6)

Yhtiön hallituksen kokouksessa **28.4.2020** päätettiin antaa yhtiön toimivalle johdolle valtuudet aloittaa sopeuttamistoimenpiteet esityksen mukaisesti. "Koronavirusepidemiasta ja viranomaisten ohjeistuksesta johtuen Lahti Events Oy:n liiketoiminta on lähes kokonaan pysähdyksissä."

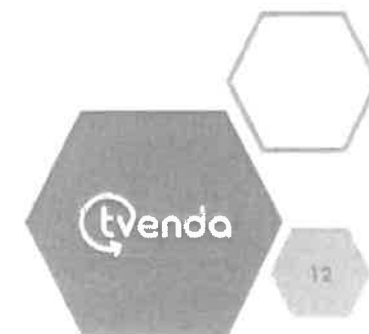
Hämeenlinnan hallinto-oikeus antoi **8.5.2020** päätöksen koskien valtuustopäätöksestä tehtyä valitusta [Liite 32]. Päätöksessä on todettu, että "on mahdollista, että kaupunginvaltuuston päätöksessä tarkoitettu pääomasiirto sisältää Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta tarkoitettua valtiontukea. Valtuusto ei ole päätöstä tehdessään selvittänyt mahdollisen valtiontuen olemassaoloa ja tukimääräysten ja -säännösten soveltamisen edellytyksiä, vaikka se on edellä selostetuilla perusteilla ollut velvollinen niin tekemään. Mikäli kysymyksessä oleva rahoitusjärjestely sisältää valtiontukea, on tuesta ennen sen täytäntöönpanoa ilmoitettava Euroopan komissiolle. Päätöstä tehtäessä ei myöskään ole noudatettu menettelyä, jota noudatettaessa ilmoitusvelvollisuutta ei ole. Valtuuston valituksenalainen päätös on siten syntynyt virheellisessä järjestyksessä, ja se on tämän vuoksi kumoettava."

Yhtiön hallituksen kokouksessa **4.6.2020** on käsitelty KymiRingin tapahtumatoimintaa. "Todettiin, että pääomitus on haastava lähteä esittämään uudelleen kaupunginvaltuustolle tällä hetkellä. Tilannetta tulee arvioida yhtiön näkökulmasta ja jatkomenettelyn ajankohta päättää myöhemmin. Toimitusjohtaja on käynyt keskustelua KymiRing Oy:n kanssa tapahtumatoiminnan sekä Mäntymäen alueen osalta. Tällä hetkellä KymiRing Oy:n ja Lahti Events Oy:n välinen tapahtumatoimintasopimus [REDACTED]"

10. Hallitus keskusteli asiasta. Osakkuus KymiRing Oy:ssä antaisi varmemman pohjan Lahti Events Oy:n toiminnalle." Kokouksessa on päätetty, että "Sopimusneuvottelutilanne merkittiin tiedoksi. Hallitus pitää tärkeänä, että Lahti Events Oy:n ja KymiRing Oy:n välinen tapahtumatoimintasopimus saadaan solmittua. Hallitus käsittelee asiaa tarvittaessa ylimääräisessä kokouksessa kesän aikana, ennen elokuun kokousta."

Todetakaan lopuksi, että KymiRing Oy asetettiin sittemmin, **13.4.2023**, konkurssiin Päijät-Hämeen käräjäoikeuden päätöksellä.

Korostamme tässä kohtaa, että käsityksemme mukaan ja edellä esitetyn perusteella, Yhtiön hallitus on ollut tietoinen valtuuston pääomituspäätöstä koskevan valituksen sisällöstä ja siitä, että valituksessa on nostettu esille muun muassa väittämä mahdollisesta valtiontuesta. Yhtiön hallitus ei ole käsitellyt hallituksen pöytäkirjojen mukaan Lahden kaupungin kanssa valtiontukisääntelyyn liittyviä seikkoja myöskään sitoutuessaan 2 miljoonan euron ennakkomaksuihin KymiRing Oy:lle tapahtumatoimintasopimukseen liittyen tai ottaessaan Lahden kaupungilta 2,8 miljoonan euron lainan, jolla käyttöpääomaa on saatu vapautettua kyseisiin ennakkomaksuihin varten. Käsityksemme mukaan Yhtiön hallitus on myös ollut tietoinen, että ennakkomaksuja on käytetty KymiRingin rakentamiseen. Hallituksen pöytäkirjaan on 6.2.2020 on kirjattu, "jotta rakentamista hyvässä tahdissa voidaan jatkaa, ehdotetaan maksuerän aikaistamista". Alun perin nimenomaisesti 2.000.000 euron pääomitusta oli tarkoitettu käyttäjä muun muassa KymiRingin varikkorakennusten rakentamiseen.

Osakeyhtiölain vaatimukset (1/3)

Osakeyhtiön johto

Osakeyhtiölain (624/2006) 1 luvun 8 §:n mukaan "Yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua" Osakeyhtiölain 6 luvun 1 §:n mukaan, jossa on määritelty yhtiön johto: "Yhtiöllä on oltava hallitus. Sillä voi olla myös toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto."

Toimivallasta

Osakeyhtiölain 5 luvun 2 §:n mukaan "Yhtiökokous päättää sille tämän lain nojalla kuuluvista asioista. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiökokous päättää toimitusjohtajan ja hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvasta asiasta." Yhtiön yhtiöjärjestys on laadittu tältä osin kattamaan laissa esitetyt kohdat (5 luvun 3§) ja yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokouksessa päätetään:

1) tilinpäätöksen vahvistamisesta; 2) taseen osoittaman voiton käyttämisestä; 3) vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille ja mahdolliselle toimitusjohtajalle; 4) tarvittaessa hallituksen jäsenten lukumäärästä ja valinnasta sekä ja tilintarkastajien valinnasta; sekä 5) hallituksen jäsenten palkkioista ja korvauksista.

Osakeyhtiölain mukaan, ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä, jos: 1) yhtiöjärjestyksessä niin määrätään; 2) hallitus katsoo siihen olevan aihetta; 3) osakkeenomistaja tai tilintarkastaja vaatii sitä 4 §:n mukaisesti; taikka 4) hallintoneuvosto katsoo siihen olevan aihetta ja sillä on yhtiöjärjestyksen mukaan oikeus päättää ylimääräisen yhtiökokouksen pitämisestä.

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokouksen kutsuu koolle hallitus. Yhtiön yhtiöjärjestyksessä ei ole ylimääräiseen yhtiökokoukseen liittyviä määräyksiä. Tarkastuksessa käytössä olevien hallituksen pöytäkirjojen mukaan hallitus ei ole katsonut olevan aihetta ylimääräiselle yhtiökokoukselle vuonna 2019 ennen kuin Yhtiö on tehnyt päätöksen solmia KymiRing Oy/KymiRing Events Oy:n kanssa sopimuksen koskien tapahtumatuotantotoimen järjestelyä tai ennen kuin Yhtiö on päättänyt nostaa Lahden kaupungilta 2,8 miljoonan euron lainan. Lahii Events Oy:n yhtiöjärjestys on esitetty raportin liitteenä 62. Yhtiön toimiala on lisäksi kuvattu raportin sivulla 7. **Käsityksemme mukaan KymiRing Oy:n ja KymiRing Events Oy:n kanssa solmitun tapahtumatuotantosopimuksen voidaan katsoa kuuluvan Yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaisen toimialan piiriin.**

Hallituksen yleiset tehtävät

Osakeyhtiölain 6 luvun 2§:n mukaan "hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä (yleistoimivalta). Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallitus tai hallituksen jäsen ei saa noudattaa yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen tekemää päätöstä, joka on tämän lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisena pätemätön."

Tarkastuksessa ei ole ollut käytössä yhtiökokouspöytäkirjoja.

Osakeyhtiölain vaatimukset (2/3)

Hallituksen päätöksenteko

Osakeyhtiölain 6 luvun 3 §:n mukaan "Hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide, jollei yhtiöjärjestyksessä edellytetä määräenemmistöä. Jos äänet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni. Jos äänet menevät puheenjohtajan vaalissa tasan, eikä hallitusta valittaessa tai yhtiöjärjestyksessä ole määrätty muuta, vaali ratkaistaan arvalla. Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on yli puolet jäsenistä, jollei yhtiöjärjestyksessä edellytetä suurempaa määrää. Määrä lasketaan valituista hallituksen jäsenistä. Määrää laskettaessa esteellisten jäsenten ei katsota olevan paikalla. Päätöstä ei saa tehdä, ellei kaikille hallituksen jäsenille ole mahdollisuuksien mukaan varattu tilaisuutta osallistua asian käsittelyyn. Jos hallituksen jäsen on estynyt, tilaisuus on varattava varajäsenelle. Jos päätös tehdään pitämättä kokousta, päätös on kirjattava, allekirjoitettava, numeroitava ja säilytettävä kuten hallituksen kokouksen pöytäkirjasta 6 §:ssä säädetään."

Lahti Events Oy:n hallitus kaupparekisterin mukaan ajalla 27.3.2018-7.5.2020 on ollut seuraava [Liite 7] (tarkastuksessa ei ole ollut käytettävissä yhtiökokouspöytäkirjoja).

- Salonen Jari (puheenjohtaja)
- Atsar Jarne
- Kannas Riikka
- Kulmala Mika
- Ripatti Veikko Tapani

Hallitus teki päätöksen tapahtumatoiminnan järjestämistä koskevasta sopimuksesta 30.10.2019 [Liite 8]. Kokous on pidetty sähköpostikokouksena. Pöytäkirjan mukaan läsnä ovat olleet puheenjohtaja, kaikki hallituksen jäsenet sekä Ismo Hämäläinen, Veli-Pekka Ignatius (Lahden kaupunki, kehityspäällikkö), Emilia Mäki (toimitusjohtaja) sekä Saara Häyrinen (sihteeri).

Osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti hallitus on ollut päätösvaltainen. Hallituksen pöytäkirjan kohdan 4 mukaan, "hallitus tutustui KymiRing - tapahtumatoiminnan sopimukseen ja kommentoi sitä sähköpostitse. Toimitusjohtaja vastasi hallituksen jäsenten esittämiin kysymyksiin. Päätös: Hallitus hyväksyi tapahtumatoiminnan sopimuksen." Sopimukseen on sisällynyt velvoite 2.000.000 euron (+alv24 %) ennakkomaksujen suorittamisesta KymiRing Oy:lle.

Hallituksen pöytäkirjan muotoiseikat

Osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n mukaan "Hallituksen kokouksesta on laadittava pöytäkirja, jonka allekirjoittaa kokouksen puheenjohtaja ja, jos hallitukseen kuuluu useita jäseniä, vähintään yksi hallituksen siihen valitsema jäsen. Hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla on oikeus saada eriävä mielipiteensä merkityksi pöytäkirjaan. Pöytäkirjat on numeroitava juoksevasti ja säilytettävä luotettavalla tavalla."

Edellä mainitusti, hallituksen kokouksesta 30.10.2019 on laadittu pöytäkirja, jonka ovat allekirjoittaneet hallituksen puheenjohtaja, kaksi hallituksen jäsentä (Atsar ja Ripatti) sekä kokouksen sihteerinä toiminut Saara Häyrinen. Pöytäkirjaan ei ole liitteistetty sähköpostitse annettuja näkökantaja sopimukseen liittyen. Pöytäkirjaan ei ole merkitty eriäviä mielipiteitä.

Osakeyhtiölain vaatimukset (3/3)

Osana tätä tarkastusta on ollut tarkoitus selvittää, onko Lahti Events Oy:n hallinnon päätöksenteossa noudatettu osakeyhtiölain vaatimuksia, koskien päätöksentekoa, jonka myötä Yhtiö on sitoutunut maksamaan KymiRing Oy:lle 2.000.000 euroa (+alv 24 %) ennakkomaksuina.

Käsityksemme mukaan osakeyhtiölain vaatimukset edellä mainitun päätöksenteon osalta kulminoituvat hallitusten jäsenten huolellisuusvelvoitteen ja lojaliteettivelvoitteen (OYL 1:8 §) arviointiin.

Osakeyhtiölain 1 luvun 8 § "sisältää ensiksi velvollisuuden toimia huolellisesti ja toiseksi velvollisuuden toimia yhtiön edun mukaisesti. Jälkimmäinen sisältää niin sanotun lojaliteettivelvollisuuden suhteessa yhtiöön ja sen kaikkiin osakkeenomistajiin. Yhtiön johtoon kuuluvat hallituksen jäsenet, mahdollinen toimitusjohtaja ja mahdollisen hallintoneuvoston jäsenet. Säännös koskee yhtiön johdon jäsenen toimintaa nimenomaisesti tässä ominaisuudessa. Johdon huolellisuusvelvollisuudella on merkitystä erityisesti johdon jäsenen vahingonkorvausvastuun arvioinnissa. Huolellisuuden ja yhtiön edun mukaisuuden arvioinnissa kiinnitetään huomiota johdon tehtäviin, joista säädetään 6 luvussa, sekä erityisesti 5 §:ssä tarkoitettuun yhtiön toiminnan tarkoitukseen.

Johdon jäsenen on toimittava huolellisesti. Huolellisuusvelvollisuuden vastaisena voidaan pitää myös sitä, että jokin toimi jätetään kokonaan tekemättä. Huolellisuutta arvioidaan objektiivisista lähtökohdista, ei johdon jäsenen omien kykyjen perusteella tai sen perusteella, miten johdon jäsen hoitaa omia asioitaan. Johdon jäsenen on toimittava siten kuin huolellinen henkilö toimisi vastaavissa olosuhteissa. Vaadittavan huolellisuuden arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, että liiketoiminnassa päätöksiä on usein tehtävä epävarmuuden vallitessa. Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että riskin ottaminen kuuluu yritystoimintaan. Huolellisuuden vaatimus korostuu päätökseen tai toimeen liittyvän riskin kasvaessa sekä silloin, kun vastapuolena on henkilön lähipiiriin kuuluva taho.

Riittävänä huolellisuutena voidaan yleensä pitää sitä, että ratkaisun taustaksi on hankittu tilanteen edellyttämä asianmukainen tieto, sen perusteella on tehty johdonmukainen päätös tai muu toimi eivätkä päätöksen tai muun toimen tekoon ole vaikuttaneet johdon jäsenten eturistiriidat. Toimiminen yhtiön edun mukaisesti merkitsee yhtiön johdolle asetettua lojaliteettivelvollisuutta yhtiötä ja viimekädessä kaikkia osakkeenomistajia kohtaan. Yhtiön edun mukaan toimiminen sisältää luonnollisesti toimimisen yhtiön tarkoituksen mukaisesti. Jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä, tarkoituksena on, että yhtiön liike toiminta tuottaa osakkeenomistajille etua yhtiön välityksellä. Toimiminen pelkästään tietyn omistajan tai omistajaryhmän välittömien etujen mukaisesti ei ole sallittua. Vain tietyn omistajan etujen mukaisesti toimiminen ei ole sallittua silloinkaan, kun hallituksen jäsen on nimetty tämän omistajan toimesta.

Säännöstä ei tule tulkita johdon velvollisuuksia supistavasti. Yhtiön toiminnan aikana saattaa olla tilanteita, joissa yhtiön johdon huolellisuusvelvollisuus ja velvollisuus toimia yhtiön, viime kädessä kaikkien osakkeenomistajien etujen mukaisesti kohdistuu yhtiön sijasta välittömästi osakkeenomistajien omistuksen arvoon." (HE 109/2005)

Olemme sivuilla 18-20 käsitelleet Yhtiön hallituksen toimintaa tiettyihin asiakokonaisuuksiin liittyen huolellisuusvelvoitteen ja lojaliteettivelvoitteen näkökulmasta.

Omistajaohjauksen vaatimukset (1/2)

Lahden kaupungin konserniyhtiöiden toimintaa ohjaavat konserniohje ja hyvä hallinto- ja johtamistapa. **Kaupunginhallituksen konserni- ja tilajaostolla on vastuu konserniohjauksesta.** [Liite 3] Konserniohje, joka on ollut voimassa vuosina 2018 ja 2019 on esitetty kokonaisuudessaan tämän raportin liitteenä 5. "Konserniohjeen mukaan **kaupunginvaltuusto on kaupunkikonsernin ylin päätöksentekaelin.** Konsernijohto vastaa kuntalain mukaan konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, konserni- ja tilajaosto, kaupunginjohtaja ja muut johtosäädännössä mainitut viranomaiset." (alleiviivaus tässä)

Konserniohjeen kohdassa 1.3 mainitusti: "tytäryhteisön ylintä päätösvaltaa käyttävän hallintoelimen tulee käsitellä konserniohje ja hyväksyä siinä annetut toimintaohjeet tytäryhteisöä sitoviksi. Konserniohje astuu voimaan 100 % omistettujen tytäryhteisöjen osalta konserni- ja tilajaoksen päätöksen lainvoimaisuuden yhteydessä. Tytäryhteisöjen tytäryhteisöissä noudatetaan myös tätä konserniohjetta."

Lahden kaupungin konsernihallinto on kuvattu liitteessä 6. Konsernihallinnosta ja konsernipalveluista vastaa kaupunginjohtaja ja organisaatiokaavion (haettu 20.9.2023) mukaan omistajaohjauspalveluista vastaa Veli-Pekka Ignatius [Liite 6, s.2]. Mainittakoon, että tarkastuksessa käytössä olleiden vuosien 2019 ja 2020 koskevien, Lahti Events Oy:n hallituksen pöytäkirjojen perusteella hallituksen kokouksiin, joita on ollut kyseisinä vuosina yhteensä 20 kappaletta, Ignatius (Lahden kaupungin kehityspäällikkö) on osallistunut 13:een ja ollut poissa seitsemästä kokouksesta. Ignatiukselta saadun vahvistuksen mukaan [Liite 60], Ignatiuksen osallistuminen kokouksiin perustuu konserniohjeen 4.2 kohtaan, jonka mukaan "kaupunginjohtajan nimeämällä viranhaltijalla on kaupunginjohtajan estyneenä ollessa oikeus tämän sijasta osallistua kaupunginjohtajan seurantavastuulle konserni- ja tilajaoston erillisellä päätöksellä määrättyjen tytäryhteisöjen hallituksen tai vastaavan toimielimen kokouksiin läsnäolo- ja puheoikeudella kaupunginjohtajan läsnäolo- ja puheoikeudesta tässä ohjeessa määrättyin rajoituksin."

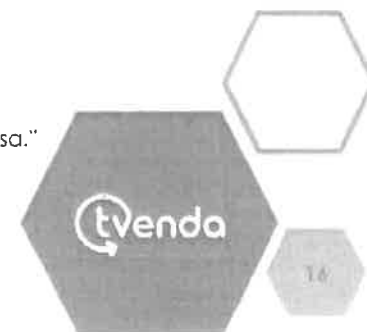
Edelleen konserniohjeen mukaan: "Konserni- ja tilajaosto päättää, että konserniyhteisöjen valvontavastuut yms. määrittyvät kaupunginjohtajan ja palvelualuejohtajien välillä seuraavasti: 1) kaupunginjohtajan valvontavastuulla: Lahti Events Oy".

Konserniohjeen kohdan 6.3 mukaan "tytäryhteisön on ryhdyttävä dokumentoitu lausunto kaupunginjohtajalta etukäteen ennen päättävien elintensä päätöksentekoa asioissa, joilla saattaa olla merkittävä vaikutus tytäryhteisön Lahden kaupungin tai Lahti-konsernin toimintaan tai taloudelliseen asemaan tai vastuuseen taikka joilla saattaa olla erityistä vertikaaliteollista merkitystä. (alleiviivaus tässä) "Dokumentoitu lausunto on pyydettyä ainakin seuraavissa tytäryhteisöä, sätöitä tai tyttären tyttäriä koskevissa asioissa:

- 7) taloudellisesti velan ottaminen tai antaminen taikka muu sitoutuminen omasta tai toisen tahon velasta ja sitoumuksesta, kuten omaisuuden kiinnittäminen tai pantin, takauksen tai muun vakuuden antaminen.
- 8) investoinit tai merkittävän omaisuuserän taikka merkittävien immateriaali- tai muiden oikeuksien hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen.
- 9) merkittävät soimukset.

Edelleen kohdassa 6.3 "kaupunginjohtaja harkitsee neuvotteluvaihtoehtojen alaiset asiat, joissa tytäryhteisön ja sätöiden tulee etukäteen ennen päättävien elintensä päätöksentekoa hankkia jaoston kannanotto. Kaupunginjohtaja käy harkintaa edellyttävissä tapauksissa keskustelun jaoston kanssa. Omistajan kannanottoa vaativat asiat tulee käsitellä tytäryhteisön hallituksen kokouksissa omian pykälänään eikä niiden käsittelyä saa tehdä esityslistan muissa asioissa."

Lahden kaupungin entisellä kaupunginjohtajalta Pekka Timoselta suullisesti 25.9.2023 saadun vahvistuksen mukaan, KOKO Lahti Oy tai Lahti Events Oy:n hallitus ei ole pyytänyt kaupunginjohtajalta dokumentoitua lausuntoa ennen sitoutumistaan tapahtumatoimintasopimukseen KymiRing Oy:n ja KymiRing Events Oy:n kanssa. Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota omistajaohjauksen osalta, että Lahti Events Oy / Emilia Mäki on käynyt tapaamassa konserni- ja tilajaostoa ("KTJ") 16.9.2019 eli ennen kuin Yhtiön hallitus on tehnyt päätöksen tapahtumatoimintasopimuksen hyväksymisestä. Konserni- ja tilajaoston kokouksesta ei ole kirjattu tuolloin mitään pöytäkirjaan, jos konserniyhtiö tuli KTJ:n vieraaksi ja asia oli liikesalaisuuden piirissä.

Omistajaohjauksen vaatimukset (2/2)

- Timosen kertoman mukaan, Lahti Events Oy:lle myönnetyn 2,8 miljoonan euron lainan osalta ei myöskään haettu konserni- ja tilajaoston kannanottoa, koska "asia liittyi vain välillisesti KymiRingiin". Timosen tulkinta on, että valtuuston logiikka oli se, että Lahti pyrki hyödyntämään KymiRingin tulevaa toimintaa. Timonen totesi haastattelussa 25.9.2023: "Osakeomistus ei kuitenkaan toteutunut."

Olemme alle pyrkineet kuvaamaan myös tiivistetysti kaupunginvaltuuston päätöksestä ilmenevät seikat liittyen KymiRingin pääomittamiseen:

- Kaupunginvaltuusto on päättänyt pääomittaa KOKO Lahti Oy:tä/Lahti Events Oy:tä 2.000.000 eurolla sijoitettavaksi KymiRing Oy:n sijoitetun vapaan pääoman rahastoon. "Päätöksen perusteluosan mukaan "tällöin Lahti Events Oy omistaisi KymiRing Oy:stä 12,5 %". Pääomitusta vastaan Lahti Events saa oikeudet toimia alueen pääasiallisena tapahtumajärjestäjänä." (alleiviivaukset tässä)
 - **Kiinnitämme tässä huomiota siihen, että pääomituksen myötä Lahti Events Oy olisi saanut 12,5 %:n omistusoikeuden ja pääomitusta/omistusosuutta vastaan Lahti Events Oy olisi saanut oikeudet toimia alueen pääasiallisena tapahtumajärjestäjänä.**
 - **Tällainen järjestely ei käsityksemme mukaan olisi ollut kuntalain 129 §:n vastainen, koska pääomituksen vastineeksi olisi saatu omistusosuus.**
- Huomioitavaa on, että kaupunginvaltuuston päätöksestä valitettiin ja Hämeenlinnan hallinto-oikeus määräsi päätöksen täytäntöönpanokielloon 5.6.2019 ja edelleen 8.5.2020 hallinto-oikeus päätti, että valtuuston päätös on kumottava.

Päätöksenteko osakeyhtiölain ja omistajaohjauksen näkökulmasta (1/3)

- Tarkastuksessa käytössä olleeseen hallituksen pöytäkirjaan 12.3.2019 [liite 8] on kirjattu, että KymiRing -hanke sisältää riskejä, jotka on tiedostettava ja punnittava tarkasti. **Tarkastuksessa käytössä olleisiin hallituksen kokouspöytäkirjoihin vuosina 2019-2020 ei ole kirjattu, mitä KymiRing-kokonaisuuteen liittyviä riskejä hallitus on arvioinut ja onko tiettyjen riskien osalta tehty riskienhallintasuunnitelmaa tapahtumatoimintasopimuksesta päätettäessä.**
- Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle tehty valitus Lahden kaupunginvaltuuston päätöksestä pääomittaa KymiRing Oy:tä 2.000.000 eurolla on sisältänyt yhtenä kohtana väittämän "riskisijoituksesta". Lahden kaupunginhallitus on omassa lausunnossaan 26.8.2019 kommentoinut asiaa muun muassa seuraavasti: "Haettu 2.000.000 euron pääomasijoitus kohdistuu muun muassa KymiRingin varikkorakennuksen rakentamiseen" ja edelleen "alueella olevilla kiinteillä rakennuksilla vältetään jatkossa arvokas väliaikaisrakentaminen (esim. sisätiloihin verrattavat tehtaratkaisut). Kyseinen sijoitus tuo suoraan taloudellista tuloa Lahti Events Oy:n tuottamiin tapahtumiin." [Liite 14]
- Käsityksemme mukaan on loogista, että muun muassa rakentamiseen käytettävää sijoitusta vasten, valtuuston päätöksen mukaisesti, olisi edellytetty 12,5 %:n omistusosuutta KymiRing Oy:ssä. Käsityksemme mukaan valmis ja toiminnassa oleva tapahtumakeskus olisi palvelut toista, eli tapahtumatuotannosta solmittavaa sopimusta. Käsityksemme mukaan ja edellä esitetyksi, tarkoitus oli alun perin maksaa KymiRing Oy:lle erikseen KymiRingillä järjestettävistä tapahtumista sopimuksen mukaisesti [REDACTED] 11
- Hallituksen tietoon on tullut 28.5.2019 Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle tehty valitus, jossa on esitetty, että Lahden kaupunki ei ole tietävästi selvittänyt Euroopan unionin valtioneuvoston ja -sääntöjen mahdollista soveltuvuutta, kun pääomitus ehdotus on esitelty kaupunginvaltuustolle. Hallituksen pöytäkirjaan on kirjattu 30.8.2019, että "hallituksen jäsenet ovat tutustuneet Hämeenlinnan hallinto-oikeuden Lahden kaupunginhallitukselle osoittamaan lausuntopyyntöön koskien kahdeksan yksityishenkilön laatimaa, hallinto-oikeuteen jätettyä valitusta KymiRing Oy:n pääomituksesta sekä Lahden kaupunginhallituksen lausuntoon." [Liite 16]
- Hämeenlinnan hallinto-oikeuden välipäätöksen myötä 5.6.2019 pääomituksen osalta on annettu täytäntöönpanon kieltovaatimus. Hallitus on edennyt tapahtumatuotantosopimuksen neuvottelujen osalta ja sopimuksen ehdoksi on asetettu 2.000.000 euron (alv 0 %) ennakkomaksut KymiRing Oy:lle tapahtumakorvauksista ja aluevuokrista. **Käsityksemme mukaan Yhtiön hallitus ei ole ennen sopimuksen hyväksymistä arvioinut Euroopan unionin valtioneuvoston ja -sääntöjen mahdollista soveltuvuutta ennakkomaksujen osalta.** Käsityksemme mukaan hallitukselle on täytynyt olla selvää, todisteettavasti ainakin 6.2.2020, että ennakkomaksuja ei todellisuudessa ole käytetty tapahtuma- ja aluekorvauksiin vaan KymiRingin rakentamiseen. Käsityksemme mukaan valtioneuvoston näkökulmaa olisi tullut arvioida, koska Yhtiö pystyi suoriutumaan ennakkomaksuista Lahden kaupungilta otetulla pitkäaikaisella lainalla, jonka avulla tililimiittiä pystyttiin vapauttamaan maksujen tekemiseksi. **Huomioitavaa arvioinnissa siis on sekä rahan käyttötarkoitus että lähde (rinnastuu kaupunginvaltuuston pääomitusta koskevaan päätöksentekoon ja siihen liittyvään valitukseen).** Käsityksemme mukaan valtioneuvoston näkökulmaa ei mahdollisesti olisi tarvinnut arvioida, jos Yhtiö olisi sitoutunut luonnollisesti valtioneuvoston näkökulmasta tekemään rahan myöntäjä, [REDACTED] Luonnollisesti valtioneuvoston näkökulmasta [REDACTED] Käsityksemme mukaan ja päiväkajasta ilmenevästi, hallitus ei ole arvioinut, johtavatko ennakkomaksut hallinto-oikeuden päätöksen vastaiseen toimenpiteeseen. Arvioinnista käsityksemme mukaan tulee huomiaida, että Lahti Events Oy on ollut Lahden kaupunkikonserniin kuuluva yhtiö. 12*
- Hallitus ei ole kirjannut hallituksen pöytäkirjaan eikä sen liitteeksi dokumentaatiota, millaista keskustelua se on käynyt 30.10.2019 sähköpostikokouksessa, jossa on hyväksytty tapahtumatoiminnan sopimus, jonka perusteella Yhtiö on tullut sitoutuneeksi 2.000.000 euron ennakkomaksuihin KymiRing Oy:lle. Kokouspöytäkirjaan on merkitty, että "hallitus tutustui KymiRing-tapahtumatoiminnan sopimukseen ja kommentoi sitä sähköpostitse. Toimitusjohtaja vastasi hallituksen jäsenten esittämiin kysymyksiin."

Päätöksenteko osakeyhtiölain ja omistajaohjauksen näkökulmasta (2/3)

- Käsityksemme mukaan Yhtiön hallitus ei ole pätevästi arvioinut riskejä ennakkomaksujen osalta, erityisesti, kun ennakkomaksuilla on tiettävästi edistetty KymiRingin rakentamista. Tapahtumatoimintasopimukseen on kirjattu ehtona ennakkomaksujen palautusvelvollisuus siltä osin, kun ennakkomaksuja ei ole käytetty tapahtumatoiminnan sopimuksen mukaisiin korvauksiin KymiRing Oy:lle. Huomionarvoista kuitenkin, on että tällaiseen järjestelyyn on sisällytynyt merkittävänä riskinä se, ettei tapahtuma-alue valmistu ja se, että KymiRing Oy osoittautuisi maksuvvyttömäksi palauttamaan käyttämättä jääneitä ennakkomaksuja.
- Käsityksemme mukaan Lahti Events Oy:n omistajan ja velkojien arvioitavaksi jää, onko hallitus toiminut huolellisesti, jättäessään arvioimatta valtioneuvoston määräysten ja -säännösten soveltuvuutta ennen sitoutumistaan ennakkomaksuvelvoitteen sisältävään tapahtumatoimintasopimukseen KymiRing Oy:n ja KymiRing Events Oy:n kanssa.
- Lisäksi käsityksemme mukaan omistajan ja velkojien arvioitavaksi jää, onko hallitus toiminut huolellisesti edistäessään tapahtumatoimintasopimusta, [REDACTED] Pöytäkirjoista ei käy ilmi, että hallitus olisi arvioinut päätöksentekohetkellä, mikä on KymiRing Oy:n ja KymiRing Events Oy:n mahdollinen maksukyky palauttaa 2.000.000 euron ennakkomaksut, siltä osin, kun niitä ei käytetä sopimuksen mukaisiin tapahtumiin.14*
- Käsityksemme mukaan omistajan ja velkojien arvioitavaksi jää myös, alla esitetyt seikat huomioon ottaen, onko Yhtiön hallitus toiminut lojaliteettiperiaatteen ja omistajaohjauksen vastaisesti.
- Kuten edellä sivulla 17 on esitetty, Lahden kaupunginvaltuusto on tehnyt päätöksen 2.000.000 euron SVOP-sijoituksesta KymiRing Oy:ön Lahti Events Oy:n kautta edellyttäen samalla 12,5 %:n omistusosuutta sekä tapahtumatoiminnan sopimusta pääomitus vastaan. Kaupunginvaltuusto on kaupunkikonsernin ylin päätöksentekoeelin.
- Lahti Events Oy on 100 %:sti KOKO Lahti Oy:n omistama tytäryhtiö. KOKO Lahti Oy on 100 %:sti Lahden kaupungin omistama yhtiö. Vuonna 2019 voimassa olleen konserniohjeen mukaisesti, "tytäryhteisöjen tytäryhteisöissä noudatetaan myös tätä konserniohjetta".
- Kun hallinto-oikeuden päätöksellä pääomitus asetettiin täytäntöönpanokieltoon, [REDACTED] käsityksemme mukaan ennakkomaksujen todellinen luonne on vastannut alkuperäistä pääomituksen käyttötarkoitusta (rakentamiskustannuksiin osallistumista) ilman vastineeksi saatavaa osakkuutta.15*
- Ottaen huomioon edellä esitetty, käsityksemme mukaan hallituksen olisi mahdollisesti tullut altistaa tapahtumatoimintasopimus muuttuneessa muodossaan uudelleen kaupunginvaltuuston käsittelyyn. Toisaalta huomionarvoista on, että konserniohjausta on edustanut hallituksen kokouksissa kaupunginjohtajan nimeämä sijainen, joka ei dokumentaation perusteella ole esittänyt asian käsittelyä kaupunginvaltuustossa. Minimissään sopimuksesta ja sen ehtoista olisi pitänyt pyytää kaupunginjohtajalta dokumentoitu lausunto konserniohjeen mukaisesti ja edelleen kaupunginjohtajan olisi tullut harkintansa mukaan hankkia konserni- ja tilajaoston kannanotto asiaan. **Kuitenkin tarkastuksessa käytössä olleiden tietojen perusteella Yhtiön toimitusjohtaja on vierailut konserni- ja tilajaostossa 16.9.2019 eli ennen kuin hallitus on hyväksynyt tapahtumatoimintasopimuksen.** Veli-Pekka Ignatiukselta saadun tiedon mukaan: "Tuolloin meillä oli tapana, että jos konserniyhtiö tuli KTJ:n vieraaksi ja asia oli liikesalaisuuden piirissä, kuten KymiRingin sopimukset olivat, niin emme kirjanneet mitään asiasta." Lisäksi hän sähköpostitse tarkensi: "Veikkaan, että samat asiat tuotiin KTJ:n tietoon, mitkä tuotiin Eventsin hallitukselle 9.9.2019. Päätätelen tämän siitä, kun tuo liite on täysin sama kuin hallituksen kokouksessa 9.9.2019. **Dokumentaatiota KTJ:n kokouksen Events kohdasta ei ole.**" [Liite 60] 9.9.2019 hallituksen kokouksessa on käyty lävitse muun muassa tapahtumatoimintasopimus [Liite 59]
- Edelleen Ignatiuksen mukaan: "Olen hyvin varma, että sopimuksia käytiin läpi KTJ:n kokouksessa, koska omistajalla ja yhtiöllä oli tuolloin hyvin luottamukselliset ja hyvät suhteet sekä yhteiset tavoitteet. Ei ollut mitään syytä, ettei omistajalle olisi tuotu yhtiön asioita tiedoksi." "Sen verran tarkennusta, että KTJ:lle tuskin näytettiin sopimuksia, mutta referoitiin varmaankin keskeiset sisällöt. **Yhtiön sopimusten läpikäynti on toimitusjohtajan ja hallituksen tehtävä, ei omistajan.**" [Liite 60]

Päätöksenteko osakeyhtiölain ja omistajaohjauksen näkökulmasta (3/3)

- Yhteisten tavoitteiden osalta Emilia Mäki kertoi haastattelussa seuraavaa: "Lahti Eventsille on määritetty tapahtumatoiminnan tavoitteet yhtiön perustamisvaiheessa vuonna 2015. Tavoitteita ei ole muutettu omistajan toimesta sen jälkeen, kuin omistaja päätti siirtää osakekaupalla Lahti Eventsin 30.6.2017 Lahti Region Oy:ltä KOKO Lahden tytäryhtiöksi. Yhtiö on päivittänyt strategiaansa vuoden 2017 jälkeen ja niitä on esitelty myös kaupunginhallituksessa, konserni- ja tilajaostossa, valtuustossa sekä yksittäisissä vierailuissa valtuustoryhmissä. Yhteistyö omistajan kanssa on ollut tiivistä ja jatkuvaa. **Missään kokouksissa tai päätöksissä omistaja ei ole linjannut yhtiölle uusia tavoitteita tai tehnyt päätöstä antaa omistajaohjausta yhteistyön päättämisestä KymiRingin kanssa.**"
- Kaupunginjohtaja Pekka Timonen on 26.9.2023 kertomansa mukaan hyväksynyt ja allekirjoittanut uuden rahoitusjärjestelyn (2,8 miljoonan euron pitkäaikaisen lainan) Lahti Events Oy:lle käyttöpääoman vahvistamiseksi, jotta Lahti Events Oy:llä on ollut valmiuksia suoriutua muun muassa tapahtumatoimintasopimuksen mukaisista velvoitteista (ml. ennakkomaksuista).
- **Huomionarvoista on, että Lahden kaupungin konserniohjausyksiköstä on ollut edustaja läsnä hallituksen kokouksessa, jossa on päätetty sitoutumisesta tapahtumatoimintasopimukseen. Ignatius on oman vahvistuksensa mukaan ollut hallituksen kokouksissa, koska kaupunginjohtaja on ollut estynyt eli Ignatius on osallistunut Yhtiön hallituksen kokouksiin hänen sijaansa, puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Yhtiön hallituksen kokouksen pöytäkirjaan 30.10.2019, kun tapahtumatoimintasopimuksesta on päätetty, ei ole kirjattu Ignatiuksen eriävää kantaa olla hyväksymättä sopimusta.**
- Konserniohjeen mukaan, "Kaupunginjohtaja vastaa kuntalain mukaan kaupunkikonsernin operatiivisesta johtamisesta ja seurannasta kaupunginhallituksen alaisena sekä käyttää sen puolesta kaupungin puhevaltaa (kuntalaki 41 §)" [Liite 5]
- **Huomionarvoista lisäksi on, että vuonna 2019 voimassa olleeseen konserniohjeeseen, on kirjattu seuraavasti: "konserni- ja tilajaosto päättää, että konserniyhteisöjen valvontavastuut yms. määrittyvät kaupunginjohtajan ja palvelujohtajien välillä seuraavasti: .. Kaupunginjohtajan vastuulla: ... Lahti Events Oy".**
- Käsityksemme mukaan silloinen konserniohje on luonut ristiriitatilanteen sen osalta, että
 - kaupunginjohtajan puolesta on Yhtiön hallituksen kokouksissa ollut läsnäolo- sekä puheoikeus virkamiehellä ja hän on osallistunut muun muassa kokoukseen, jossa on päätetty sitoutua tapahtumatoimintasopimukseen;
 - Kaupunginjohtaja on allekirjoittanut velkakirjan 2,8 miljoonasta eurosta, jonka puitteissa Yhtiö on pystynyt suoriutumaan tapahtumatoimintasopimukseen liittyvästä 2 miljoonan euron ennakkomaksuvelvoitteesta; ja
 - Samanaikaisesti konserni- ja tilajaosto on päättänyt, että konserniyhteisön - tässä tapauksessa Lahti Events Oy:n - valvontavastuu kuuluu kaupunginjohtajalle.
- Käsittäksemme konserniohjeeseen on sisällytynyt mahdollisesti puute siitä osin, ettei riippumatonta valvontaa ole voitu varmistaa. **Toteamme edelleen, että koska konserni- ja tilajaoston tapaamisista ei ole laadittu pöytäkirjoja tytäryhtiötapaamisten osalta liikesalaisuusnäkökulmaan vedoten, on jälkikäteen mahdotonta arvioida, onko Lahti Events Oy esitellyt konserni- ja tilajaostolle muun muassa tapahtumatoimintasopimuksen yksityiskohdat.**
- Toimeksiannon rajauksen mukaisesti, me emme ole ottaneet kantaa Lahden kaupungin mahdolliseen vastuuseen ko. asiassa.

Tapahtumatoiminnan sopimusversiot (1/2)

Olemme alle kuvanneet tarkastusaineistoon sisällyneiden tapahtumatoimintasopimusten luonnosversiot [Liitteet 34-47] ja onko niissä ollut mainintaa 2.000.000 euron ennakkomaksujen maksamisesta KymiRing Oy:lle. Taulukkoon on kerätty tieto myös dokumentin luojaista ja viimeisimmästä muokkaajasta [Liite 33].

Dokumentin nimi	Luotu	Dokumentin luonut	Viimeisin muokkauspäivä	Viimeisin muokkaaja	Ennakkomaksut mainittu
Tapahtumajärjestelyjakosopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio1	29.4.2019 15:13	Teemu Summanen	29.4.2019 15:21	Emilia Mäki	Ei
Tapahtumajärjestelyjakosopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio2	29.4.2019 9:50	Teemu Summanen	29.4.2019 9:50	Risto Saloranta	Ei
Tapahtumajärjestelyjakosopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio3 (2)	29.4.2019 9:50	Teemu Summanen	29.4.2019 19:01	Emilia Mäki	Ei
Tapahtumajärjestelyjakosopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio5_090519	8.5.2019 14:34	Teemu Summanen	8.5.2019 14:34	Tapio Nevala	Ei
Tapahtumajärjestelyjakosopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio5_090519_korjattu osittain	8.5.2019 14:53	Teemu Summanen	14.5.2019 13:53	Emilia Mäki	Ei
Tapahtumajärjestelyjakosopimus_KymiRingOy_versio6_2019-09-05	5.9.2019 21:34	Teemu Summanen	6.9.2019 12:55	Emilia Mäki	Kyllä
Tapahtumajärjestelyjakosopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio7_2019-09-11	11.9.2019 15:42	Teemu Summanen	11.9.2019 15:42	Risto Saloranta	Kyllä
Tapahtumajärjestelyjakosopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio7_2019-09-12	12.9.2019 8:32	Teemu Summanen	12.9.2019 21:28	Emilia Mäki	Kyllä
Tapahtumajärjestelyjakosopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio7_2019-09-18	19.9.2019 7:57	Teemu Summanen	4.10.2019 22:07	Emilia Mäki	Kyllä, lisätään ALV
Tapahtumajärjestely sopimus KP-LE 2019-10-17_v3	19.9.2019 7:57	Teemu Summanen	17.10.2019 22:34	Riku Rönnholm	Kyllä
Tapahtumajärjestely sopimus KP-LE 2019-10-18	18.10.2019 6:11	Teemu Summanen	18.10.2019 17:29	Emilia Mäki	Kyllä, alv 0%
Tapahtumajärjestely sopimus KP-LE 2019-10-19	19.10.2019 10:44	Teemu Summanen	30.10.2019 8:18	Emilia Mäki	Kyllä, alv 0%
FINAL Tapahtumajärjestely sopimus KR-LE 2019-10-30	30.10.2019 8:19	Teemu Summanen	30.10.2019 8:20	Emilia Mäki	Kyllä, alv 0%
Tapahtumajärjestelysopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_UUSI 29062020 (1)	29.6.2020 16:55	Teemu Summanen	29.6.2020 16:55	Risto Saloranta	Kyllä

Lahden kaupunginvaltuusto teki päätöksen 2.000.000 euron pääomittamisesta 13.5.2019. Sopimusluonnosten perusteella tapahtumatoiminnan sopimusluonnoksessa ei ole vielä 14.5.2019 ollut mainintaa 2.000.000 euron ennakkomaksuista. Hämeenlinnan hallinto-oikeus teki 5.6.2019 päätöksen, jonka mukaan valtuuston päätöstä ei saa täytäntöönpanna. Syyskuussa 2019 tapahtumatoiminnan sopimusta on muokattu siten, että tapahtumatoimintaa koskevan sopimuksen nojalla maksettaisiin KymiRing Oy:lle tapahtumakorvauksista ja aluevuokrista ennakkomaksuna 2.000.000 euroa.

Tapahtumatoiminnan sopimusversiot (2/2)

Tarkastusaineistoon on sisällynyt myös Risto Salorannan sähköposti Emilia Mäelle 10.6.2019 [Liite 57]. Risto Saloranta on työskennellyt EY:n lakiyksikössä nimikkellä "Director Associate Partner". Saloranta on kirjoittanut sähköpostiin seuraavasti:

16*

Käsityksemme mukaan vielä kesäkuussa 2019 on siis käyty keskustelua Lahti Events Oy:n toimitusjohtajan ja juridisen neuvonantajan kanssa siitä, että 2 miljoonan euron pääomasijoitusta vastaan saadaan osakkeita, ja koska sijoitusta vastaan saadaan oikeus tapahtumatoimintojen järjestämiseen KymiRingillä, tulee huolehtia siitä, ettei tapahtumatoiminnan sopimus ole irtisanottavissa muiden osapuolien toimesta siten, että irtisanomisaika olisi liian lyhyt. EY:n Salorannan viestin mukaan, kahden miljoonan euron sijoitus yhtiöön olisi "varsin suuri", jos sitä vastaan ei saataisi pitkäaikaista tuotantotoimijan roolia.

Pitkäaikainen laina ja ennakkomaksut kirjanpidossa

- **26.11.2019:** Yhtiön kirjanpidon mukaan Yhtiön konsernitilille (2906 Konernitilivelka Nordea, Events) on tullut Lahden kaupungilta velkakirjan [liite 30] mukaisesti 2.800.000 euron suoritus [Liite 26]. Saatu laina on kirjattu Yhtiön kirjanpidossa tilille 2705 (Pitkäaikainen laina /Lahden kaupunki) [Liite 48]

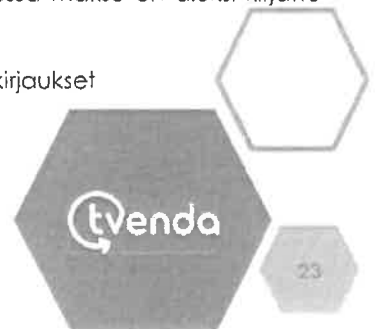
Ennakkomaksu vuonna 2019

- **28.11.2019:** Yhtiön konsernitilillä 2906 on lähtenyt KymiRing Oy:lle 1.240.000 euron maksu. Maksu on sisältänyt arvonlisäveroa 240.000 euroa. Laskulta ilmenevästi KymiRing Oy on veloittanut Yhtiöltä tapahtumakorvauksia ja aluevuokraa vuodelta 2020 [Liite 50]. Lasku on päivätty 27.11.2019. Yhtiön kirjanpidossa maksu on aluksi kirjattu ostovelkoihin ja vastakirjauksena kuluksi "tilavuokriin" 1.000.000 euroa ja arvonlisäverosaamisiin 240.000 euroa [Liite 49]. Tilikauden viimeisenä päivänä 31.12.2019 kulukirjaus on peruttu ja miljoona euroa on siirretty käsityksemme mukaan kirjanpidon tilille 1849 "muut siirtosaamiset" [Liite 54].

Ennakkomaksut vuonna 2020

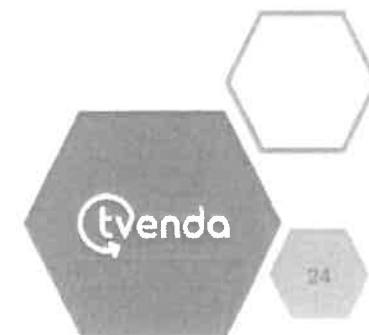
- Tilikauden alussa 1.1.2020 edellisen vuoden 1.000.000 euron kulukirjaus tilavuokriin on palautettu ja vastaavasti tilille 1849 kirjatut saatavat on kirjattu pois [Liite 55].
- **7.2.2020:** Yhtiön konsernitilillä 2906 on lähtenyt KymiRing Oy:lle 496.000 euron maksu. Maksu on sisältänyt arvonlisäveroa 96.000 euroa. Laskulta ilmenevästi KymiRing Oy on veloittanut Yhtiöltä tapahtumakorvauksia ja aluevuokraa vuodelta 2020 [Liite 51]. Lasku on päivätty 7.2.2020. Yhtiön kirjanpidossa maksu on aluksi kirjattu ostovelkoihin ja vastakirjauksena kuluksi "tilavuokriin" 400.000 euroa ja arvonlisäverosaamisiin 96.000 euroa [Liite 49].
- **2.3.2020:** Yhtiön konsernitilillä 2906 on lähtenyt KymiRing Oy:lle 372.000 euron maksu. Maksu on sisältänyt arvonlisäveroa 72.000 euroa. Laskulta ilmenevästi KymiRing Oy on veloittanut Yhtiöltä tapahtumakorvauksia ja aluevuokraa vuodelta 2020 [Liite 52]. Lasku on päivätty 17.2.2020. Yhtiön kirjanpidossa maksu on aluksi kirjattu ostovelkoihin ja vastakirjauksena kuluksi "tilavuokriin" 300.000 euroa ja arvonlisäverosaamisiin 72.000 euroa [Liite 49].
- **31.3.2020:** Yhtiön konsernitilillä 2906 on lähtenyt KymiRing Oy:lle 372.000 euron maksu. Maksu on sisältänyt arvonlisäveroa 72.000 euroa. Laskulta ilmenevästi KymiRing Oy on veloittanut Yhtiöltä tapahtumakorvauksia ja aluevuokraa vuodelta 2020 [Liite 53]. Lasku on päivätty 19.3.2020. Yhtiön kirjanpidossa maksu on aluksi kirjattu ostovelkoihin ja vastakirjauksena kuluksi "tilavuokriin" 300.000 euroa ja arvonlisäverosaamisiin 72.000 euroa [Liite 49].
- Tilikauden viimeiselle päivälle 31.12.2020 kirjatulla muistiotositeella kulukirjaukset tilavuokriin on peruttu, yhteensä 2.000.000 euroa, ja vastakirjaukset on tehty kirjanpidon tileille 1849 "muut siirtosaamiset" (1.230.067,75 euroa) ja osittain tilille 1819 "muut menoennakot" (769.932,25 euroa). [Liite 49].

Yhteenvedona todettakoon, että konsernitilillä tehdyt maksut ovat kasvattaneet lyhytaikaista velkaa Lahden kaupungille ja ennakkomaksut yhteensä 2.000.000 euroa (alv 0%) ovat olleet tilinpäätöshetkellä 31.12.2020 kirjattuina Yhtiön lyhytaikaisiin saamisiin.

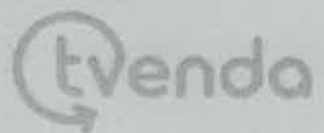

Tarkastuskertomuksen liitteet

- Liite 1: Lahti Events Oy:n kaupparekisteriote 20.9.2023
Liite 2: Ote pöytäkirjasta, Kaupunginvaltuuston päätös 13.5.2019
Liite 3: Lahden kaupungin omistamat yhtiöt, haettu 20.9.2023
Liite 4: KOKO Lahti Oy:n kaupparekisteriote 20.9.2023
Liite 5: Lahden kaupungin konserniohje 2018
Liite 6: Lahden kaupungin organisaatiokaavio 20.9.2023
Liite 7: Lahti Events Oy:n kaupparekisteriote 1.1.2019
Liite 8: Lahti Events Oy, hallituksen pöytäkirja 30.10-1.11.2019
Liite 9: Lahti Events Oy, hallituksen pöytäkirja 1.2.2019
Liite 10: Liite 2_KH_Lahti Events_KymiRing_2019-03-18.pdf
Liite 11: KR_huomiot sopimusneuvottelut 2019-04-08.docx
Liite 12: Muistion laatijan tiedot.jpg
Liite 13: KOKO Lahti Oy:n kaupparekisteriote 1.1.2019
Liite 14: Kaupunginhallituksen lausunto hallinto-oikeudelle 26.8.2019
Liite 15: Lahti Events Oy, hallituksen pöytäkirja 2.5.2019
Liite 16: Lahti Events Oy, hallituksen pöytäkirja 30.8.2019
Liite 17: Markku Pietilän viesti Emilia Mäelle 7.8.2019
Liite 18: Lahti Events Oy, hallituksen pöytäkirja 12.3.2019
Liite 19: Hallinto-oikeuden välipäätös ja kunnallisvalitus
Liite 20: KymiRing osakassopimus 290419, versio2.docx
Liite 21: Tapahtumajärjestelyjäkoskevasopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio3.docx
Liite 22: Tapahtumajärjestelysopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_UUSI 29062020.docx
Liite 23: Lahti Events Oy, hallituksen pöytäkirja 9.9.2019
Liite 24: Tapahtumatuotantojen järjestelyitä koskeva sopimus KymiRing Oy, KymiRing Events Oy ja Lahti Events Oy.pdf
Liite 25: Lahti Events Oy, hallituksen pöytäkirja 22.11.2019
Liite 26: Konsernifilivelka Lahti Events Oy 26.11.2019
Liite 27: Tilin 1669 saldo per 31.12.2018_pitkäaikainen saaminen
Liite 28: Tilin 1779 kirjaukset 31.12.2018
Liite 29: Taseen saamisen loppusaldot per 31.12.2018
Liite 30: Velkakirja Lahti_Events_Oy allekirjoitettu
Liite 31: Lahti Events Oy, hallituksen pöytäkirja 6.2.2020
Liite 32: Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 8.5.2020
Liite 33: Sopimusversioiden käsittely_kuvakaappaukset
Liite 34: Tapahtumajärjestelyjäkoskevasopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio1
Liite 35: Tapahtumajärjestelyjäkoskevasopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio2
Liite 36: Tapahtumajärjestelyjäkoskevasopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio2 (2)
Liite 37: Tapahtumajärjestelyjäkoskevasopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio5 080519
Liite 38: Tapahtumajärjestelyjäkoskevasopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio5 080519 korjaukset punaisella
Liite 39: Tapahtumajärjestelyjäkoskevasopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio6_2019-09-05
Liite 40: Tapahtumajärjestelyjäkoskevasopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio7_2019-09-11
Liite 41: Tapahtumajärjestelyjäkoskevasopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio7_2019-09-12
Liite 42: Tapahtumajärjestelyjäkoskevasopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_versio7_2019-09-18
Liite 43: Tapahtumajärjestely sopimus KR-LE 20191017_v3
Liite 44: Tapahtumajärjestely sopimus KR-LE 2019-10-18
Liite 45: Tapahtumajärjestely sopimus KR-LE 2019-10-19
Liite 46: FINAL Tapahtumajärjestely sopimus KR-LE 2019-10-30
Liite 47: Tapahtumajärjestelysopimus_LahtiEventsOy_KymiRingOy_UUSI 29062020 (1)
Liite 48 : Pitkäaikaisen lainan kirjaustositte
Liite 49: KymiRingille maksettujen ennakoiden kirjaukset
Liite 50: KymiRing Oy_lasku 1
Liite 51: KymiRing Oy_lasku 2
Liite 52: KymiRing Oy_lasku 3
Liite 53: KymiRing Oy_lasku 4
Liite 54: Siirto siirtosaamisiin 31.12.2019
Liite 55: Palautus tilavuokriin 1.1.2020
Liite 56: Markku Pietilän viesti Emilia Mäelle 15.3.2019
Liite 57: Risto Salorannan viesti Emilia Mäelle 10.6.2019
Liite 58: Tarkastuksessa käytössä ollut aineisto
Liite 59: Pöytäkirjan 9.9.2019 liite 1.
Liite 60: Sähköpostit Ignatiukselta
Liite 61: Pitkäaikaista velkaa koskeva viranhaltijapäätös
Liite 62: Lahti Evenst Oy:n yhtiöjärjestys

Ota yhteyttä

Tytti Saarinen

p. 050 544 6127

tytti.saarinen@tvenda.fi

Viivi Lajunen

p. 050 5955 310

viivi.lajunen@tvenda.fi

Lahti Events Oy:tä koskeva lisäselvitys

KOKO Lahti Oy

10.11.2023

 tvenda

Sisältö

Toimeksianto.....	3
Keskeiset tarkastushavainnot kohdennetusta erityistarkastuksesta.....	4-5
Arviointia ennakkomaksuista.....	6-9
Arviointia omistajan tietoisuudesta.....	10-12
Valtiontukiarvioinnista.....	13-14

Toimeksianto

Toimeksiantonamme on ollut laatia KOKO Lahti Oy:n kanssa sovitun mukaisesti kohdennettu lisäselvitys aikaisemmin laadittuun Lahti Events Oy:tä (selviystilassa) koskevaan kohdennettuun erityistarkastukseen liittyen. Tässä lisäselvityksessä on keskitytty selvittämään seuraavat asiakokonaisuudet:

- **Onko kirjallista näyttöä siitä, miten Lahti Events Oy:n hallitus on arvioinut riskejä KymiRing Oy:ön ja erityisesti ennakkomaksuihin liittyen? (s. 6-8)**
- **Miksi Lahti Events Oy:n hallitus ei pyytänyt vakuutta KymiRing Oy:ltä 2.000.000 euron ennakkomaksuja vastaan tai vaihtoehtoisesti hyväksynyt ehdotusta KymiRing Oy:n kiinteistökiinnityksistä? (s. 8)**
- **Ovatko tällaiset etukäteiskorvauksena maksettavat ennakkomaksut normaali toimintatapa tapahtuma-alalla? (s. 9)**
- **Onko kirjallista näyttöä siitä, että Lahden kaupungin Konserni- ja tilajaosto on ollut tietoinen yksityiskohdista, miten Lahti Events Oy on edistänyt tapahtumatoimintasopimusta hallinto-oikeuden välipäätöksen jälkeen? Ja lisäksi, onko kirjallista näyttöä siitä, että tapahtumatoimintasopimukseen liittyvien ennakkomaksujen maksamiseen olisi omistajan suostumus? (s. 10-11)**
- **Ovatko otetut riskit suhteessa kaupungin muuhun toimintaan kaupungin näkökulmasta olleet merkittävät? (s. 12)**

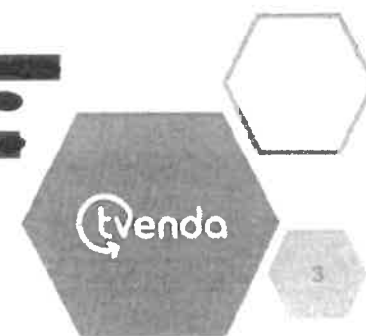
Aikaisemmin laadittu Lahti Events Oy:tä (y-tunnus 2662848-8) koskeva kohdennettu erityistarkastus on valmistunut 4.10.2023. Kyseisen tarkastuksen yhteydessä on käsitelty myös Lahden kaupungin osalta konserniohjetta ja siinä esitettyjä toimintasääntöjä, joita vasten asiakokonaisuutta on arvioitu. Emme ole tässä lisäselvityksessä toistaneet näitä havaintoja. Erityistarkastuskertomuksen on laatinut tämän selvityksen tavoin KTM Viivi Lajunen ja työn laadunvarmennuksesta on vastannut OTM, KTM Tytti Saarinen. Kyseinen erityistarkastus on kohdentunut seuraaviin asiakokonaisuuksiin Lahti Events Oy:n selvitysmiehen AA Tomi Merenheimon kanssa sovitusti:

- Tehdyt siirrot Lahti Events Oy:n ja KymiRing Oy:n välillä tilikausilla 2019 ja 2020 (selvitysmieheltä saadun vahvistuksen mukaan yhteensä 2.000.000 euroa (alv 0 %))
- Päätöksenteko Lahti Events Oy:n tekemistä suorituksista KymiRing Oy:lle tilikausilla 2019 ja 2020, jossa on ollut kaksi selvitysintressiä:
 - Onko Lahti Events Oy:n hallinnon päätöksenteossa noudatettu osakeyhtiölain vaatimuksia; ja
 - Onko Lahti Events Oy:n hallinnon päätöksenteossa noudatettu Lahden kaupungin antamaa omistajaohjausta.

Tässä lisäselvityksessä on kuvattu keskeiset havainnot Lahti Events Oy:tä koskevasta tarkastuskertomuksesta.

Tämän lisäselvityksen laatimiseksi on sovittu1*

Selvitystyö on suoritettu 18.10 – 6.11.2023 välisenä aikana. Alustava selvitys toimitettiin KOKO Lahti Oy:n toimitusjohtajalle ja hallitukselle kommentoitavaksi 6.11.2023.

Keskeiset tarkastushavainnot kohdennetusta erityistarkastuksesta (1/2)

- Lahti Events Oy:tä (selvitystilassa) koskeva kohdennettu erityistarkastuskertomus valmistui 4.10.2023. Tarkastus on keskeisesti liittynyt Lahti Events Oy:n suorittamiin yhteensä 2.000.000 euron maksuihin (+alv 24%) KymiRing Oy:lle. Tarkastuksen kohdennus on kuvattu edellisellä sivulla. Tarkastus suoritettiin objektiivisesti tarkastuksessa käytössä olleen materiaalin perusteella.
- Tarkastuskertomuksessa nostettiin esiin, käytössä olleeseen dokumentaatioon perustuen, seikkoja Lahti Events Oy:n omistajan (KOKO Lahti Oy:n) ja velkojen arvioitavaksi, erityisesti liittyen a) onko Lahti Events Oy:n hallinnon päätöksenteossa noudatettu osakeyhtiölain (624/2006) 1 luvun 8 §:n mukaista huolellisuusvelvoitetta ja toisaalta b) onko Lahti Events Oy:n hallinnon päätöksenteossa noudatettu Lahden kaupungin antamaa konserniohjausta.
- **KOKO Lahti Oy:n toimeksiannosta tällä lisäselvityksellä on pyritty keräämään lisää dokumentaatiota edellä mainittuihin kysymyksiin liittyen, kokonaisvaltaisemman ja perustellun arvioinnin tekemiseksi.**

Lahti Events Oy:tä koskevan 4.10.2023 valmistuneen kohdennetun tarkastuskertomuksen perusteella tehliin seuraavia havaintoja:

- Lahden kaupunginvaltuusto teki 13.5.2019 päätöksen pääomittaa KOKO Lahti Oy:n kautta Lahti Events Oy:tä ja edelleen KymiRing Oy:tä 2.000.000 eurolla 12,5 %:n omistusosuutta vastaan. Kaupunginvaltuuston tiedossa on ollut, että pääomittamista käytettäisiin KymiRing Oy:n varikkorakennusten rakentamiseen. Kahden miljoonan euron pääomituksen lisäksi tarkoitus on ollut sopia erillinen Lahti Events Oy:n ja KymiRing Oy:n välinen tapahtumatoimintasopimus, jonka myötä Lahti Events Oy saa KymiRingille eksklusiivisen oikeuden tapahtumien järjestämiseen (pois lukien kuitenkin tietyt tapahtumat).
- Lahden kaupunginvaltuuston päätöksestä valittiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja kesäkuussa 2019 hallinto-oikeus antoi välipäätöksen, joka kielsi Lahden kaupunginvaltuuston hyväksymän 2.000.000 euron pääomittamisen toimeenpanon. Hallinto-oikeuteen tehdyssä valituksessa nostettiin esiin muun muassa, että rahoituspäätöksen yhteydessä ei ole arvioitu valtioneuvoston päätöksellään kaupunginvaltuuston päätös on kumottu nimenomaisesti syystä, että valtioneuvoston päätös on jätetty tekemättä.
- Käsityksemme mukaan hallinto-oikeuden välipäätös kesäkuussa 2019 johti Lahti Events Oy:n ja KymiRing Oy:n välisen neuvottelumallin muutokseen tapahtumatoimintasopimuksen osalta. Dokumentaatioon perustuen tapahtumatuotantojen järjestelyitä koskeva sopimus on ollut riippuvainen siitä, että sen allekirjoittamisen yhteydessä KymiRing Oy:lle maksetaan 2.000.000 euroa. Alun perin neuvottelumalli on perustunut 2.000.000 euron pääomasijoitukseen ja 12,5 %:n omistusosuuteen sekä erikseen, mutta samanaikaisesti solmittavaan tapahtumatoimintasopimukseen. 2* [REDACTED]
- Käsityksemme mukaan, pääomituksen toimeenpanokiellon vuoksi tapahtumatoimintasopimusta muokattiin siten, että Lahti Events Oy sitoutui maksamaan 2.000.000 euroa (+alv 24 %) ennakkomaksuina tapahtumatoiminnan osalta. Ennen Hämeenlinnan hallinto-oikeuden välipäätöstä, joka esti kaupungin valtuuston päätöksen toimeenpanon, 3* [REDACTED]
- Tarkastuksessa käytössä olleen dokumentaation perusteella, kahden miljoonan euron ennakkomaksut on maksettu filanteessa, jossa KymiRingin rata ei ole ollut valmis tapahtumatoimintaan ja näin ollen ennakkomaksuja ei ole todellisuudessa käytetty tapahtuma- ja aluekorvauksiin vaan KymiRingin rakentamiseen. 4* [REDACTED]

Keskeiset tarkastushavainnot kohdennetusta erityistarkastuksesta (2/2)

- 30.10.2019 allekirjoitetun tapahtumatoimintasopimuksen mukaisesti ensimmäinen miljoonan euron suoritus ennakkomaksujen osalta sekä arvonlisävero eli yhteensä 1.240.000 euroa on tullut maksaa 29.11.2019.
- Tarkastushavaintojen mukaan Lahti Events Oy:llä ei ole ollut marraskuussa ennen ensimmäisen maksusuorituksen eräpäivää sellaista käyttöpääomaa, jolla se olisi pystynyt suoriutumaan 1.240.000 euron maksusta. Lahti Events Oy:llä on ollut käytössään tililiimiitti (toisin sanoen luotollinen tili) ja tilinpäätöksestä ilmenevästi tililiimitin maksimimäärä on ollut 4 miljoonaa euroa. Tarkastuksessa saatujen tietojen mukaan tililiimiittiä oli sitoutuneena muun muassa hiihdon vuoden 2017 MM-kisojen tappiosta johtuen.5*
- Näin ollen Lahden kaupunki myönsi viranhaltijapäätöksellä Lahti Events Oy:lle 2,8 miljoonan euron pitkäaikaisen lainan, jonka puitteissa tililiimiittiä vapautui vastaava määrä.6* Velkakirjan on allekirjoittanut 25.11.2019 Lahden kaupungin puolesta silloinen kaupunginjohtaja Pekka Timonen.
- Kolme päivää myöhemmin 28.11.2019, Lahti Events Oy teki ensimmäisen ennakkomaksun, yhteensä 1.240.000 euroa (sis. alv 24 %) KymiRing Oy:lle. Tapahtumatoimintasopimuksen mukaisia ennakkomaksuja tapahtumakorvauksista ja aluevuokrista jäi tämän jälkeen vielä maksettavaksi yhteensä 1 miljoonaa euroa sekä arvonlisävero 24 %:a. Maksut tehtiin Lahti Events Oy:stä KymiRing Oy:lle 7.2.2020, 2.3.2020 ja 31.3.2020.

Tarkastuskertomuksessa käytössä olleeseen dokumentaatioon ja saatuihin tietoihin perustuen, 4.10.2023 päivättyssä tarkastuskertomuksessa nostettiin esiin seuraavantlaisia kysymyksiä ja selkkoja Lahti Events Oy:n omistajan ja velkojen arvioitavaksi:

- Toimiko Yhtiön hallitus huolellisesti jättäessään arvioimatta valtiontukisääntelyyn liittyviä seikkoja sitoutuessaan 2 miljoonan euron ennakkomaksuihin KymiRing Oy:lle tapahtumatoimintasopimukseen liittyen tai ottaessaan Lahden kaupungilta 2,8 miljoonan euron lainan, jolla käyttöpääomaa on saatu vapautettua kyseisiä ennakkomaksuja varten? Huomioitavaa arvioinnissa siis on sekä rahan käyttötarkoitus että lähde (rinnastuu kaupunginvaltuuston pääomitus koskevaan päätöksentekoon ja siihen liittyvään valitukseen).
- Toimiko hallitus huolellisesti edistäessään tapahtumatoimintasopimusta, jonka sopimusehdoksi on otettu 2.000.000 euron ennakkomaksut KymiRing Oy:lle ja jättämällä sopimatta turvaavasta vakuudesta. Arvioinnissa on käsityksemme mukaan huomioitava, että ennakkomaksuja on todellisuudessa käytetty tapahtuma-alueen rakentamiseen, mistä hallitus on käsityksemme mukaan ollut tietoinen. Pöytäkirjoista ei käy ilmi, että hallitus olisi arvioinut päätöksentekohetkellä, mikä on KymiRing Oy:n ja KymiRing Events Oy:n mahdollinen maksukyky palauttaa 2.000.000 euron ennakkomaksut siltä osin, kun niitä ei käytetä sopimuksen mukaisiin tapahtumiin.
- Tarkastuksessa käytössä olleisiin hallituksen kokouspöytäkirjoihin vuosina 2019-2020 ei ole kirjattu, mitä KymiRing-kokonaisuuteen liittyviä riskejä hallitus on arvioinut ja onko tiettyjen riskien osalta tehty riskienhallintasuunnitelmaa tapahtumatoimintasopimuksesta päätettäessä.
- Käsityksemme mukaan hallitus on sen sijaan pyrkinyt toimimaan huolellisesti tiedottamalla omistajaa KymiRing-kokonaisuudesta aktiivisesti.

Arviointia ennakkomaksuista (1/4)

Tässä lisäselvityksessä on pyritty saamaan lisätietoa Lahti Events Oy:n kohdennetun erityistarkastuksen aikana avoimeksi jääneisiin kysymyksiin, koska Lahti Events Oy:tä koskevan kohdennetun erityistarkastuksen yhteydessä käytössä on ollut rajattu materiaali. Olemme esittäneet tässä ja seuraavilla sivuilla esitettyjen asioiden osalta Lahti Events Oy:n omistajalle eli KOKO Lahti Oy:lle eri näkökannat (plus- ja miinusmerkein) asiakokonaisuuden arvioimiseksi. Haluamme korostaa, että tätä lisäselvitystä varten on saatu uutta tietoa, jota ei ole ollut käytössä Lahti Events Oy:tä koskevan kohdennetun erityistarkastuksen yhteydessä.

Onko kirjallista näyttöä siitä, miten Lahti Events Oy:n hallitus on arvioinut riskejä KymiRing Oy:ön ja erityisesti ennakkomaksuihin liittyen?

- **(-) Lisävelkaantuminen heikossa taloudellisessa tilanteessa:** Mikäli alkuperäinen kaupunginvaltuuston päätös pääomittamisesta olisi toteutunut, huomionarvoista on, että Yhtiön faseeseen ei olisi muodostunut tältä osin uutta velkaa. Lahden kaupungilta eteenpäin lähtevä 2.000.000 euron SVOP-sijoitus, KOKO Lahti Oy:n ja edelleen Lahti Events Oy:n kautta KymiRingiin ei olisi rasittanut Yhtiön tasetta. Sen sijaan 2.000.000 euron ennakkomaksut ovat rasittaneet Yhtiön tasetta käsityksemme mukaan merkittäväällä tavalla, koska Yhtiö on joutunut ottamaan Lahden kaupungilta uutta lainaa, jotta se on voinut suorittaa maksuista KymiRing Oy:lle. Uutta lainaa on otettu tilanteessa, jossa Yhtiön oma pääoma on ollut menetetty ja sen tuloksentuottamiskyky on ollut negatiivinen. Selvyyden vuoksi todettakoon, että yhtiö on kykenemätön lyhentämään sen lainoja tulo-rahoituksen perusteella, mikäli sen liiketoiminta ei ole kannattavaa (tilikaudella ei tehdä voittoa). Tilikaudella 2020 Yhtiön tilikauden tulos on ollut tappiollinen noin -392 tuhatta euroa ja edeltävällä tilikaudella 2019 noin -206 tuhatta euroa. Yhtiön hallitus on Yhtiön taloudellisen tilanteen ollessa heikko sitoutunut vastaisiin velanlyhennyksiin Lahden kaupungille. Hallituksen pöytäkirjoista ei ilmene, mihin seikkoihin ja oletuksiin lainan takaisinmaksukyky Yhtiön hallituksen näkökulmasta on perustunut.
- **(+) Lisävelkaantuminen heikossa taloudellisessa tilanteessa:** Yhtiön tilikautta ja sen tulosta on rasittanut vuonna 2020 erityisesti koronaviruspandemia, joka vaikutti erityisesti tapahtuma-alaan. Tätä lisäselvitystä varten saadusta kirjallisesta dokumentaatiosta ilmenevästi, Yhtiö on toimittanut tapahtumatoimintasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen, mutta ennen pitkäaikaisen lainan myöntämistä Lahden kaupungille tietoa muun muassa siitä, mitä tapahtumia on suunniteltu toteutettavan vuonna 2020 ja mikä olisi niiden arvioitu vaikutus Yhtiön liikevaihtoon. Rahoittaja eli Lahden kaupunki on oletusarvoisesti tehnyt arvion Yhtiön takaisinmaksukykyä ennen pitkäaikaisen lainan myöntämistä.
- **(-) Suojautumiskeinot:** Hallituksen pöytäkirjoista ei käy ilmi, että hallitus olisi arvioinut päätöksentekohetkellä, mikä on KymiRing Oy:n ja KymiRing Events Oy:n mahdollinen maksukyky palauttaa 2.000.000 euron ennakkomaksut, siltä osin, kun niitä ei käytetä sopimuksen mukaisiin tapahtumiin. Tätä lisäselvitystä varten ei ole saatu myöskään muuta kirjallista dokumentaatiota, josta voitaisiin luotettavasti todentaa, että hallitus olisi arvioinut edellä mainittua seikkaa.
- **(+) Suojautumiskeinot:** Tarkastusta ja tätä lisäselvitystä varten saatujen tietojen perusteella Yhtiön johto on muun muassa arvioinut, että KymiRingin omistajatahot ovat vakavavaraisia ja luotettavia sopimusumppaneita. Ratayhtiön omistajatahoihin on lukeutunut muun muassa Suomen Moottoriliitto Oy, AKK Sports Oy, A. Ahlström Kiinteistöt Oy ja Iitin kunta.
- **(-) Muu riskienhallinta:** Tarkastuksessa käytössä olleisiin hallituksen kokouspöytäkirjoihin vuosina 2019 ei ole kirjattu, mitä KymiRing-kokonaisuuteen liittyviä riskejä hallitus on arvioinut ja onko tiettyjen riskien osalta tehty riskienhallintasuunnitelmaa tapahtumatoimintasopimuksesta päätettäessä. Hallituksen pöytäkirjoista ei ilmene, että hallitus olisi käsitellyt laajemmin Yhtiön talouslaskelmia, jossa se olisi arvioinut takaisinmaksukykyä Lahden kaupungille tai millä aikajänteellä kahden miljoonan euron ennakkomaksut arvioitiin käytetyksi. Yleisenä havaintona voidaan todeta, että vuotta 2019 koskevista hallituksen pöytäkirjoista on nähtävissä, että hallitus on käsitellyt kokouksissaan muun muassa tapahtumatoimintasopimuksen statusta ja yksittäisiä tapahtumia, mutta pöytäkirjoille tehdyt merkinnät ovat yleisluontoisia, eikä tarkastuksessa käytössä olleisiin pöytäkirjoihin ole oheistettu liitteitä, vaikka osassa pöytäkirjoja on ollut liiteluettelo. Liiteluetteloissa ei ole viittauksia tapahtumatoimintasopimukseen liittyviin laskelmiin tai tapahtumakohtaisiin budjetteihin/arvioihin (pois lukien MotoGP).
- **(+) Muu riskienhallinta:** Vuoden 2019 hallituksen pöytäkirjoista ilmenevästi, hallitus on käsitellyt kokouksissaan yksittäisiä tapahtumia. Erityisesti MotoGP-tapahtumaa on käsitelty käsityksemme mukaan kattavasti ja pöytäkirja-aineistoon on liitettetty laskelmia.

Arviointia ennakkomaksuista (2/4)

- **(-) Ennakkomaksujen käyttötarkoitus:** Käsitksemme mukaan arvioitaessa Lahti Events Oy:n hallituksen huolellisuutta sen edistäessä tapahtumatoimintasopimusta, jonka sopimusehdoksi on otettu 2.000.000 euron ennakkomaksut KymiRing Oy:lle ja jättämällä sopimatta turvaavasta vakuudesta, on huomioitava, että ennakkomaksuja on todellisuudessa käytetty tapahtuma-alueen rakentamiseen, mistä hallitus on käsitksemme mukaan ollut tietoinen. Myös allekirjoitettuun tapahtumatoimintasopimukseen on kirjattu mainintana, että osapuolet ovat tietoisia ratainfrastruktuurin keskeneräisyydestä.
- **(-) Kaupunginhallitukselle esitetty huomio:** 4.10.2023 valmistuneessa tarkastuksessa käytössä on muun muassa ollut 18.3.2019 päivätty esitys kaupunginhallitukselle KymiRingiin liittyen. Siihen on kirjattu, että "tilat eivät tuota juurikaan riskiä: alueen vuokra maksetaan provisiona käytön mukaan, Lahti Eventsin riski on henkilöstö- ja myynti/markkinointikulut."
- **(-) Sitoutuminen ennakkomaksuihin ilman maksukykyä:** Yhtiön hallitus edisti tapahtumatuotantosopimusta ja sitoutui sen kautta 2.000.000 euron ennakkomaksuihin, ennen kuin se sai rahoitusta Lahden kaupungilta. On kiistatonta, että rahoitus ennakkomaksujen maksamiseen on järjestynyt vasta tapahtumatoimintasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Tarkastushavaintojen mukaan Yhtiöllä ei olisi ollut varaa maksaa tapahtumatoimintasopimuksen mukaisesti ensimmäistä ennakkomaksuerää marraskuussa 2019 ilman Lahden kaupungilta saatua lainaa, jolla pystyttiin vapauttamaan käyttöpääomaa/tillimiittiä.
- **(+) Sitoutuminen ennakkomaksuihin ilman maksukykyä:** Tätä lisäselvitystä varten ei ole saatu Lahden kaupungilta kirjallista dokumentaatiota siitä, missä laajuudessa Lahden kaupungin edustajat ovat olleet tietoisia Yhtiön sitoutumisesta ennakkomaksuihin ja sitä varten tarvittavaan käyttöpääomatarpeeseen ennen tapahtumatoimintasopimuksen allekirjoittamista. Huomionarvoista kuitenkin on, että Yhtiö on vierailut ennen sopimuksen allekirjoittamista 16.9.2019 Lahden kaupungin konserni- ja tilajaostossa, mutta tapaamisesta ei ole laadittu kaupungin toimesta pöytäkirjaa. Lisäksi huomionarvoista on, että Lahti Events Oy:n hallituksen kokouksissa on konserniohjeen mukaisesti ollut kaupunginjohtajan edustaja puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Lahden kaupungin konserniohjausyksiköstä on ollut edustaja myös läsnä hallituksen kokouksessa, jossa on päätetty sitoutumisesta tapahtumatoimintasopimukseen mukaan lukien ennakkomaksut. Nykyinen Lahden kaupungin konserniohjauksen päällikkö Veli-Pekka Ignatius on oman vahvistuksensa mukaan ollut Lahti Events Oy:n hallituksen kokouksissa, koska kaupunginjohtaja on ollut estynyt eli Ignatius on osallistunut Yhtiön hallituksen kokouksiin hänen sijaansa, puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Yhtiön hallituksen kokouksen pöytäkirjaan 30.10.2019, kun tapahtumatoimintasopimuksesta on päätetty, ei ole kirjattu Ignatiuksen eriväätä kantaa olla hyväksymättä sopimusta. Käsitksemme mukaan tyyppillisesti hallituksen pöytäkirjaan kirjattaisiin myös hallitukseen kuulumattomien henkilöiden eriväät mielipiteet, jos he ovat olleet läsnä kokouksessa ja heillä on ollut puheoikeus.
- **(+) Keskustelut rahoituksesta ennen sopimusta:** Toukokuussa 2019 Yhtiön hallituksen pöytäkirjaan on kirjattu, että Lahti Events Oy:n tilimiittiä on nostettu 500.000 euroa kaupungin sisäisen pankin toteuttamana nostona. Hallituksen kokouspöytäkirjasta 2.5.2019 käy ilmi, että käyttöpääomaa on tarvittu KymiRingin tapahtumatoiminnan rakentamisen alkuvaiheeseen. 30.8.2019 Yhtiön hallituksen pöytäkirjaan on kirjattu, että "todettiin, että on tärkeää taata Lahti Events Oy:n rooli KymiRingillä pääomituspäätöksen viivästyessä." Kokouksessa 30.8.2019 on ollut läsnä myös Lahden kaupunginjohtajan nimeämä edustaja. Tätä lisäselvitystä varten on saatu kirjallista dokumentaatiota siitä, että lokakuussa 2019, kun pääomitus on mennyt hallinto-oikeuden välipäätöksellä toimeenpanokieltoon, luottolimiitin noston tarve on kasvanut suuremmaksi. Nähtävillä olleen dokumentaation perusteella, Lahti Events Oy:n toimitusjohtaja on käynyt Lahden kaupungin virkamiesten kanssa keskustelua rahoituksen tarpeesta jo ennen tapahtumatoimintasopimuksen allekirjoittamista. Dokumentaation perusteella Yhtiön rahoitustilanteesta olisi käyty keskustelua silloisen konserniohjauksen päällikön Mika Mäkisen kanssa ja näin ollen myös Yhtiön hallitus teki päätöksen elokuun lopussa 2019, että tilimiittiä olisi nostettava 4 miljoonasta eurosta 5,25 miljoonaan euroon "tulevia tapahtumia silmällä pitäen".
- **(+/-) Keskustelut rahoituksesta ennen sopimusta:** Kirjalliseen dokumentaatioon perustuen ei ole tiedossa, millä tasolla Yhtiö ja Lahden kaupungin virkamiehet ovat keskustelleet nimenomaisesti tapahtumatoimintasopimukseen liittyvistä ennakkomaksuista ja rahoitustarpeen liittymisestä niihin ennen tapahtumatoimintasopimuksen allekirjoittamista. Kuten edellä on kuitenkin todettu, kaupungin virkamies on osallistunut Yhtiön hallituksen kokouksiin puhe- ja läsnäolo-oikeudella.

Arviointia ennakkomaksuista (3/4)

- **(+/-) Lahti Events Oy on osa Lahti-konsernia.** Tätä lisäselvitystä varten Lahden kaupungin konserniohjauksesta saadun tiedon perusteella "Lahti-konsernin yhtiöt eivät ole koskaan menneet konkurssiin tai joutuneet sen kaltaisiin maksuvalmiusongelmiin, että velvoitteet olisivat jääneet haitamatta. Yhtiön heikko taloudellinen tilanne on toki riski omistajalle ja omistaja ei voi sulkea pois pääomittamisen mahdollisuutta tai luottolimiitin noston mahdollisuutta."
- **(+/-) Lahden kaupunki ei ole käsityksemme mukaan edellyttänyt muita suojaavia toimenpiteitä ennen lainan myöntämistä.** Huomionarvoista edelleen kuitenkin on, että Lahti Events Oy oli sitoutunut tapahtumatoimintasopimukseen jo lokakuun lopussa 2019, eikä tässä yhteydessä sopimukseen oltu kirjattu muita suojaavia toimenpiteitä, kuin palautusvelvollisuus. Käsityksemme mukaan on kuitenkin epätodennäköistä, että marraskuussa 2019 oltaisiin voitu pyytää KymiRing Oy:ltä vakuutta, kun sopimus oli tullut jo allekirjoitetuksi.

Miksi Lahti Events Oy:n hallitus ei pyytänyt vakuutta KymiRing Oy:ltä 2.000.000 euron ennakkomaksuja vastaan tai vaihtoehtoisesti hyväksynyt ehdotusta KymiRing Oy:n kiinteistökiinnityksistä?

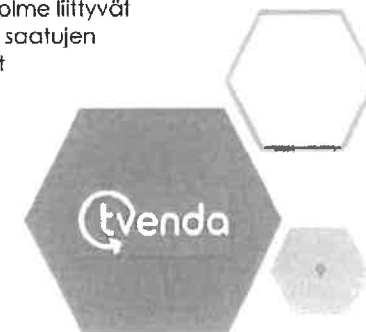
- **(-) Asiassa huomioitavaa taustaa:** Hallitus on todennut kokouksessaan 30.8.2019, että "on tärkeää taata Lahti Events Oy:n rooli KymiRingillä pääomituspäätöksen viivästyessä". Tarkastushavaintojen mukaan, lähtökohtaisesti **tapahtumatuotantojen järjestelyitä koskeva sopimus on ollut riippuvainen siitä, että sen allekirjoittamisen yhteydessä KymiRing Oy:lle maksetaan 2.000.000 euroa.** Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöksellä pääomitus on kuitenkin astettu toimeenpanokieltoon. Tapahtumatoimintasopimuksen sopimusversioista on nähtävissä, että tapahtumatoimintasopimukselle on otettu ehtona 2.000.000 euron ennakkomaksut vasta pääomitusta koskevan toimeenpanokiellon asettamisen jälkeen.
- **(-) Ehdotus lainasta ja vakuuksista:** Kohdennetun tarkastuskertomuksen tarkastusmateriaalista on ilmennyt, että KymiRing Oy olisi ehdottanut Lahti Events Oy:lle elokuussa 2019, että Lahti Events Oy myöntäisi KymiRing Oy:lle 2.000.000 euron lainan, jonka vakuudeksi annettaisiin kiinteistökiinnityksiä. Ehdotukseen on lisäksi sisällytynyt lainan konvertointi SVOP-sijoitukseksi ja osakkeiksi, jos hallinto-oikeuden valitus kumotaan.
- **(+) Miksi Yhtiö ei myöntänyt lainaa KymiRingille:** Tätä lisäselvitystä varten saadun kirjallisen dokumentaation perusteella Yhtiön johto on katsonut, että Hämeenlinnan hallinto-oikeuden välipäätös, joka esti pääomittamisen täytäntöönpanon, oli yhtä lailla esteenä KymiRingin lainoittamiselle ja sitä vasten saatavalle vakuudelle. Käsityksemme mukaan, edellä esitettyyn viitaten Yhtiön johto siis katsoi, ettei Yhtiö voi antaa lainaa ja ottaa sitä vastaan vakuutta, koska järjestely olisi rinnastunut valtuuston pääomituspäätökseen ja siitä tehtyyn valitukseen.
- **(+/-) Miksi ennakkomaksuja vastaan ei pyydetty vakuutta:** Tätä lisäselvitystä varten saatujen tietojen perusteella KymiRing Oy ei ollut valmis antamaan tapahtumatoimintasopimusta vastaan vakuutta. Asiasta on kertoman mukaan käyty keskustelua suullisesti sopimusosapuolten välillä. Asian vahvistamiseksi ei ole kuitenkaan saatu tätä lisäselvitystä varten kirjallista näyttöä, josta sen olisi voinut todentaa.

Arviointia ennakkomaksuista (4/4)

Ovatko tällaiset etukäteiskorvauksena maksettavat ennakkomaksut normaali toimintatapa tapahtuma-alalla?

- **(+) Normaali käytäntö + sovittu palautusvelvollisuus:** Tätä lisäselvitystä varten saatujen tietojen mukaan tapahtuma-alalla on normaalia maksaa ennakovuokraa tai varaumaksua varauksen yhteydessä sekä vuokraa muun muassa rakennus- ja purkuajalta. Lisäksi on nostettu esiin, että sopimuksessa sovittu, käyttämättä jääneiden ennakkomaksujen palautusvelvollisuus on ollut epätyypillinen (Yhtiölle eduksi) oleva ehto, eikä sopimuksessa ole määritelty niin sanottua varaumaksua.
- **(-) Normaali käytäntö + sovittu palautusvelvollisuus:** Tässä lisäselvityksessä ei ole saatu varmuutta, voiko 2.000.000 euron ennakkomaksuja pitää alan normaalina käytäntönä, kun erityisesti huomitaan niiden suuruusluokka tilanteessa, jossa KymiRingin rata ei ole ollut valmis. Ennakkomaksu on ollut niin suuri, että tapahtumia olisi tullut järjestää liikevaihdon kymmenien miljoonien eurojen edestä, ennen kuin se olisi tullut käytetyksi. Vaikkakin sivuutettaisiin seikka, että ennakkoon maksettuja tapahtumakorvauksia ja aluevuokria on tosiasiansa käytetty KymiRingin rakentamiseen, korostuu siinä yhteydessä riski, että rata ei valmistukaan, ja tapahtumatuotantoa ei päästä aloittamaan. Kuten edellä on todettu, tapahtumatoimintasopimukseen kirjattu käyttämättä jääneiden ennakkomaksujen palautusvelvollisuus on riittämätön suojaustoimi tilanteessa, jossa ratayhtiö on maksukyvytön. Tämän lisäselvityksen yhteydessä ei ole saatu nähtäväksi dokumentaatiota, jonka mukaan Yhtiön johto olisi arvioinut kyseistä seikkaa. Yhtiö on tarkastushavaintojemme mukaan arvioinut yhtenä uhkana konkurssia silloin, kun tarkoituksena oli solmia pääomittamisen myötä osakassopimuksesta, mutta ei tapahtumatoimintasopimukseen liittyen. 4.10.2023 valmistuneessa tarkastuksessa, käytössä on muun muassa ollut 18.3.2019 päivätty esitys kaupunginhallitukselle. Siihen on kirjattu, että "tilat eivät tuota juurikaan riskiä: alueen vuokra maksetaan provisiona käytön mukaan, Lahti Eventsin riski on henkilöstö- ja myynti/markkinointikulut."
- **(-) Suunnitella olleet tapahtumat:** Tapahtumatoimintasopimukseen on kirjattu, että sopimus [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] ennakkomaksu on ollut niin suuri, että tapahtumia olisi tullut järjestää liikevaihdon kymmenien miljoonien eurojen edestä, ennen kuin se olisi tullut käytetyksi. Tätä lisäselvitystä varten ei ole saatu Yhtiön johdolta lisädokumentaatiota sen osalta, monessako vuodessa ennakkomaksujen arvioitiin tulevan käytetyksi ja onko kyseinen aikajänne alalle tyypillinen ennakkomaksuja ajatellen. Tällaisia laskelmia ei sisältynyt myöskään käytössä olleisiin hallituksen pöytäkirjojen liitteisiin liiteluetteloiden perusteella. 6*
- **(+) Suunnitella olleet tapahtumat:** Tätä lisäselvitystä varten saaduissa tiedoissa on nostettu esiin, että tapahtumatoimintasopimus [REDACTED] Tätä lisäselvitystä varten on saatu nähtäväksi kirjallista dokumentaatiota, josta ilmenee, että vuodelle 2020 suunniteltiin yhteensä viittä tapahtumaa, joista kolme liittyvät KymiRingiin. Kolmesta tapahtumasta kaksi ovat olleet MotoGP ja MXGP, joista ensiksi mainittu on ollut selkeästi suurin. Tämän lisäselvityksen yhteydessä saatujen tietojen perusteella, [REDACTED] ja että tämä olisi ollut sopimusosapuolten yhteinen ymmärrys. Asiasta ei ole kuitenkaan saatu kirjallista dokumentaatiota, josta asia olisi voitu varmentaa. 7*, 8*

Arviointia omistajan tietoisuudesta (1/3)

Onko kirjallista näyttöä siitä, että Lahden kaupungin konserni- ja filijaosto on ollut tietoinen yksityiskohdista, miten Lahti Events Oy on edistänyt tapahtumatoimintasopimusta hallinto-oikeuden välipäätöksen jälkeen? Lisäksi, onko kirjallista näyttöä siitä, että tapahtumatoimintasopimukseen liittyvien ennakkomaksujen maksamiseen olisi omistajan suostumus?

- **(+) Lahti Events Oy:n toiminnan tarkoitus:** Tarkastuksessa saatujen tietojen perusteella, Lahti Events Oy:lle on määritetty tapahtumatoiminnan tavoitteet Yhtiön perustamisvaiheessa 2015. Tavoitteita ei ole muutettu omistajan toimesta sen jälkeen, kun omistaja päätti siirtää osakekaupalla Lahti Events Oy:n 30.6.2017 Lahti Region Oy:ltä KOKO Lahti Oy:n tytäryhtiöksi. Yhtiö on päivittänyt strategiaansa vuoden 2017 jälkeen ja niitä on esitelty kaupunginhallituksessa, konserni- ja filijaostossa, valtuustossa sekä yksittäisissä vierailuissa valtuustoryhmissä. Yhteistyö omistajan kanssa on ollut Yhtiön johdolta saatujen tietojen mukaan tiivistä ja jatkuvaa. Kaupunginvaltuuston päätös 13.5.2019 on myös indikoinut sitä, että Lahden kaupungin tahtotila on ollut olla mukana KymiRing-hankkeessa. Lahti Events Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaisestikin sen toiminnan tarkoitus on ollut tapahtumien tuotanto. Yhtiön hallituksen pöytäkirjaan 30.8.2019 on lisäksi kirjattu, että "Lahden kaupunginvaltuusto on asettanut yhtiölle tavoitteet, joiden saavuttamiseksi limiittiliin nostaminen on tarpeen".
- **(+) Yhtiö on vierailut 16.9.2019 Lahden kaupunginhallituksen konserni- ja filijaostossa,** jolla on vastuu konserniohjauksesta. Tapaaminen on ollut siis ennen tapahtumatoimintasopimuksen allekirjoittamista 30.10.2019. Lahden kaupungin virkamieheltä saatujen tietojen mukaan tuolloin tapana oli, ettei liikesalaisuuden piiriin kuuluvien asioiden osalta kirjattu KTJ:n pöytäkirjoihin mitään. Näin ollen dokumentaatiota ei ole siitä, mitä tarkalleen ottaen kokouksessa on käsitelty. Virkamies on kuitenkin tarkentanut, että "KTJ:lle tuskin näytettiin sopimuksia, mutta referoitiin varmaankin keskeiset sisällöt. Yhtiön sopimusten läpikäynti on toimitusjohtajan ja hallituksen tehtävä, ei omistajan."
- **(+/-)** Tätä lisäselvitystä varten saadun kirjallisen dokumentaation perusteella **Yhtiö on käynyt keskustelua lisärahoitustarpeesta ennen tapahtumatoimintasopimuksen allekirjoittamista** muun muassa konserniohjauksen silloisen päällikön Mika Mäkisen kanssa. Lisäksi Yhtiön edustajan mukaan "konserni- ja filijaostossa on esitetty yhtiön tilanne". Kuten edellä on mainittu, tapaamisesta KTJ:n kanssa ei ole laadittu KTJ:n toimesta pöytäkirjaa. Tiedossa ei siis ole, millä tasolla Yhtiö ja Lahden kaupunki ovat keskustelleet nimenomaisesti tapahtumatoimintasopimukseen liittyvistä ennakkomaksuista ennen sopimuksen solmimista.
- **(+)** Huomionarvoista on, että **Lahden kaupungin konserniohjausyksiköstä on ollut edustaja läsnä hallituksen kokouksessa, jossa on päätetty sitoutumisesta tapahtumatoimintasopimukseen mukaan lukien ennakkomaksut.** Nykyinen Lahden kaupungin konserniohjauksen päällikkö Veli-Pekka Ignatius on oman vahvistuksensa mukaan ollut Lahti Events Oy:n hallituksen kokouksissa, koska kaupunginjohtaja on ollut estynyt eli Ignatius on osallistunut Yhtiön hallituksen kokouksiin hänen sijaansa, puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Yhtiön hallituksen kokouksen pöytäkirjaan 30.10.2019, kun tapahtumatoimintasopimuksesta on päätetty, ei ole kirjattu Ignatiuksen eriävää kantaa olla hyväksymättä sopimusta. Käsityksemme mukaan tyyppillisesti hallituksen pöytäkirjaan kirjattaisiin myös hallitukseen kuulumattomien henkilöiden eriävät mielipiteet, jos he ovat olleet läsnä kokouksessa ja heillä on ollut puheoikeus.
- **(+)** Tarkastuksessa ja tämän lisäselvityksen yhteydessä syntyneen käsityksen mukaan, **Yhtiön hallitus on pyrkinyt edistämään Lahden kaupungin tahtotilaa olla mukana KymiRingin ratahankkeessa ja järjestää KymiRingillä eksklusiivisesti tapahtumia.** Valittu tapa edistää tapahtumatoimintasopimusta hallinto-oikeuden välipäätöksen jälkeen on kuitenkin poikennut merkittävästi alkuperäisestä kaupunginvaltuuston päätöksestä pääomittaa KymiRingiä ja saada sitä vastaan ratayhtiön osakkeita.
- **(-)** Yhtiön hallituksen valitsema etenemistapa on velkaannuttanut Yhtiötä merkittäväällä tavalla, eikä hallitus ole hallituksen pöytäkirjojen tai muun käytettävissä olleen dokumentaation perusteella arvioinut kattavasti riskejä, joita nimenomaisesti ennakkomaksujen maksamiseen liittyy. Tapahtumatoimintasopimukseen [REDACTED] on riittämätön suojaustoimi tilanteessa, jossa ratayhtiö on maksukyvytön. Lisäksi hallitus on tullut sitoutuneeksi tapahtumatoimintasopimukseen ja ennakkomaksuihin sellaisessa taloudellisessa tilanteessa, että Yhtiöllä ei olisi ollut mahdollisuutta suorittaa ennakkomaksuista ilman Lahden kaupungilta saatavaa vieraan pääoman ehtoista lisärahoitusta. 10*

Arviointia omistajan tietoisuudesta (2/3)

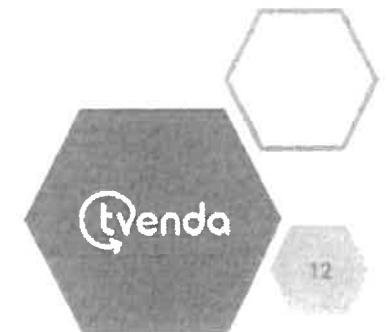
- **(+/-) Lainapäätöstä tehtäessä kaupungilla on ollut tieto ennakkomaksuista:** Tätä lisäselvitystä varten saadun kirjallisen dokumentaation perusteella todistettavasti ainakin Lahden kaupungin rahoituspäällikkö ja konserniohjauksen kehityspäällikkö ovat olleet tietoisia ennen lainapäätöksen tekemistä marraskuussa 2019, että Yhtiö tarvitsee käyttöpääomaa muun muassa marraskuussa 2019 erääntyvään 1 miljoonan euron ennakkomaksuun.
- **(+) Osakkuus vs. ennakkomaksut:** Tämän lisäselvityksen yhteydessä on esitetty eri tahojen toimesta, että osakkuus KymiRingissä on ollut eri toimenpide kuin ennakkomaksut, koska toimenpiteet ovat olleet niin erilaiset. Lahden kaupungin virkamies on vahvistanut tätä lisäselvitystä varten, että ennakkomaksujen ajatuksena oli "miten pääsemme parhaalla tavalla mukaan yhtiön liiketoimintaa rakentavaan toimintaan". Käsityksemme mukaan Lahden kaupungin tahtotila ilmenee myös edellä referoidusta lauseesta.
- **(-) Osakkuus vs. ennakkomaksut:** Käsityksemme mukaan edellä esitettyä väittämää toimenpiteiden erilaisuudesta tulisi arvioida seuraavien selkkojen valossa:
 - Yksinkertaistetusti dokumentaation perusteella on selvää, että tapahtumatoimintasopimuksen edellytyksenä on ollut 2.000.000 euron sijoitus ratayhtiöön. Hallinto-oikeuden välipäätöksellä 2.000.000 euron SVOP-sijoitus on kuitenkin laitettu toimeenpanokielloon.
 - 2.000.000 euron ennakkomaksut on esitetty ehtona tapahtumatoimintasopimuksella vasta sen jälkeen, kun hallinto-oikeus määräsi pääomituksen toimeenpanokiellosta.
 - Rata ei ole ollut valmis tapahtumia varten.
 - Ennakkomaksuja ei ole käytetty tapahtuma- ja aluekorvauksiin vaan KymiRingin rakentamiseen.
 - Tarkastuksessa käytössä olleesta kirjeenvaihdosta on nähtävissä, että vaihtoehtoja on mietitty, miten 2.000.000 euroa saadaan siirrettyksi KymiRingiin ja mahdollisesti myöhemmin konvertoiduksi osakkeiksi, jos hallinto-oikeuden päätös kumotaan.
 - Ennakkomaksu on ollut niin suuri, että tapahtumia olisi tullut järjestää liikevaihdon kymmenien miljoonien eurojen edestä, ennen kuin se olisi tullut käytetyksi. Kuten edellä on todettu, tämän lisäselvityksen yhteydessä on esitetty - ilman kirjallista dokumentaatiota, joka vahvistaisi väittämän – että ennakkomaksut olisivat koskeneet [redacted] (katso s. 9). 11*, 12*
 - Käsityksemme mukaan menettely on perustunut Lahden kaupungin eli Yhtiön omistajan tahtotilaan, mutta Yhtiön näkökulmasta toteutettu menettely on johtanut merkittävään lisävelkaantumiseen tilanteessa, jossa Yhtiön oma pääoma on jo ollut menetetty. Lahti Events Oy:n osakepääoman menettäminen on rekisteröity kaupparekisteriin 16.2.2018.
- **(+/-) Tässä lisäselvityksessä käytössä olleen kirjallisen dokumentaation perusteella on käynyt ilmi, että Lahden kaupungin virkamiehet (kaupunginjohtaja, konserniohjauksen päällikkö ja konserniohjauksen kehityspäällikkö) ovat 12.11.2019, ennen 2,8 miljoonan euron pitkäaikaisen lainan myöntämistä, tiedustelleet Lahti Events Oy:ltä ennakkovuokrien riskeistä, vaikutuksista, todennäköisyyksistä sekä suojautumisesta. Lahti Events Oy on esittänyt suojautumiskeinona ainoastaan sopimukseen kirjattun [redacted]. Huomionarvoista kuitenkin on, että tässä vaiheessa Yhtiö oli jo sitoutunut tapahtumatoimintasopimukseen ja 2.000.000 euron ennakkomaksuihin. 13***

Arviointia omistajan tietoisuudesta (3/3)

Ovatko otetut riskit suhteessa kaupungin muuhun toimintaan kaupungin näkökulmasta olleet merkittävät?

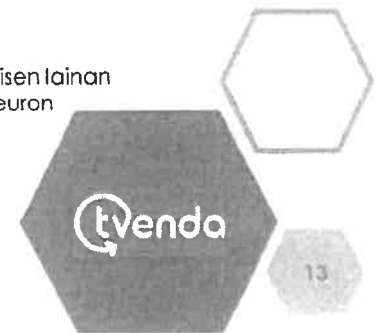
- **(+)** Nykyisen Lahden kaupungin konserniohjauksen päällikön, Veli-Pekka Ignatiuksen mukaan, "KymiRing tapauksen riskit ovat olleet yhtiön näkökulmasta suuret, mutta kaupungin mittakaavassa pienet. Kaupungin riskien pienuuteen nähden riskiarviot ja valvonta ovat olleet hyvällä tasolla."
- **(+/-)** Tätä lisäselvitystä varten saatujen tietojen mukaan Lahden kaupungin tulee omistajana laatia riskiarviot omissa konserniyhtiöissään. Tämän lisäselvitystyön yhteydessä on saatu nähtäväksi Lahden kaupungin virkamiehen laatima riskiarvio Lahti Events Oy:ön liittyen, joka on laadittu joulukuussa vuonna 2021.

Valtiontukiarvioinnista (1/2)

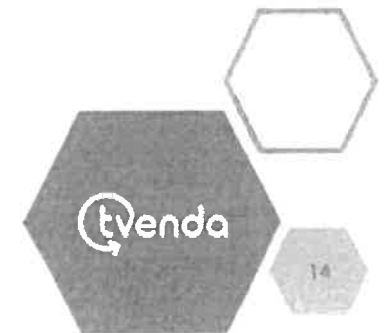
Tätä lisäselvitystä varten on saatu uutta informaatiota valtiontukiarvioinnin osalta, ja sen vuoksi myös täältä osin on nostettu esiin seuraavat seikat:

- Hämeenlinnan hallinto-oikeus on antanut 5.6.2019 päätöksen kieltää kaupunginvaltuuston päätöksen täytäntöönpano, kunnes valitus hallinto-oikeudessa on ratkaistu. Valitus on koskenut Lahden kaupunginvaltuuston päätöstä pääomittaa 2.000.000 eurolla KOKO Lahti Oy:tä ja edelleen Lahti Events Oy:n kautta KymiRing Oy:tä. Kunnallisvalitukseen on kirjattu otsikon "Riskisijoitus" alle, että "Lahden kaupungin tytäryhtiön kautta KymiRing Oy:lle kierrättämä 2 miljoonaa euroa käytetään nyt puuttuvien varkkorakennusten rakentamiseen toisen maakunnan maaperälle, eikä siitä näin ollen ole pidemmällä aikavälillä vahvistamaan yhtiön omaa pääomaa. KymiRing Oy ja Lahden kaupunki ottavat tämän myötä ison riskin, sillä varkkorakennuksia tarvitaan nimenomaan MotoGP -kisojen järjestämiseen ja ellei se toteudu, koko hanke on käytännössä tyhjän päällä, sillä moottoriradan syrjäisen sijainnin vuoksi muiden kannattavien tapahtumien järjestäminen jäänee haaveeksi." Lisäksi valituksessa on esitetty, että "Lahden kaupunki ei tietävästi ole selvittänyt Euroopan unionin valtiontukimääräysten ja -säännösten mahdollista soveltuvuutta, ainakaan kaupunginvaltuustoille ei sellaista ole esitetty pääomituspäätöstä tehtäessä."
- Hämeenlinnan hallinto-oikeus antoi 8.5.2020 päätöksen koskien valtuustopäätöksestä tehtyä valitusta. Päätöksessä on todettu, että "on mahdollista, että kaupunginvaltuuston päätöksessä tarkoitettu pääomasijoitus sisältää Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksessa tarkoitettua valtiontukea. Valtuusto ei ole päätöstä tehdessään selvittänyt mahdollisen valtiontuen olemassaoloa ja tukimääräysten ja -säännösten soveltamisen edellytyksiä, vaikka se on edellä selostetuilla perusteilla ollut velvollinen niin tekemään. Mikäli kysymyksessä oleva rahoitusjärjestely sisältää valtiontukea, on tuesta ennen sen täytäntöönpanoa ilmoitettava Euroopan komissiolle. Päätöstä tehtäessä ei myöskään ole noudatettu menettelyä, jota noudatettaessa ilmoitusvelvollisuutta ei ole. Valtuuston valituksenalainen päätös on siten syntynyt virheellisessä järjestyksessä, ja se on tämän vuoksi kumottava."
- (-) 4.10.2023 valmistuneessa tarkastuskertomuksessa esitetyksi, Yhtiön hallitus on ollut tietoinen valtuuston pääomituspäätöstä koskevan valituksen sisällöstä. Yhtiön hallitus ei ole käsitellyt hallituksen pöytäkirjojen mukaan Lahden kaupungin/omistajan kanssa valtiontukisääntelyyn liittyviä seikkoja sitoutuessaan 2 miljoonan euron ennakkomaksuihin KymiRing Oy:lle tapahtumatoimintasopimukseen liittyen tai ottaessaan Lahden kaupungilta 2,8 miljoonan euron lainan, jolla käyttö pääomaa on saatu vapautettua kyseisiä ennakkomaksuja varten. Käsittelemme mukaan valtiontukinäkökuilmaa olisi tullut arvioida, koska Yhtiö pystyi suorittamaan ennakkomaksuista Lahden kaupungilta otetulla pitkäaikaisella lainalla, jonka avulla tilillämiittiä pystyttiin vapauttamaan maksujen tekemiseksi. Huomioitavaa arvioinnissa siis on sekä rahan käyttötarkoitus (mm. varkkorakennusten rakentaminen) että rahan lähde (rinnastuu kaupunginvaltuuston pääomitusta koskevaan päätöksentekoon ja siihen liittyvään valitukseen).
- (-) Edellä esitettyyn vedoten, käsityksemme mukaan hallitus ei ole arvioinut mahdollista riskiä siitä, että myös uudentaisen rahoitusjärjestelyn (2.000.000 euron ennakkomaksut) katsottaisiin myöhemmin olevan valtiontukea (toimenpide rinnastuisi kaupunginvaltuuston päätökseen) ja KymiRingille maksettu raha tulisi palauttaa tuen myöntäjälle korkoineen.
- (+) Valtiontukiarviointi on valtiontukisäännösten mukaisesti tehtävä rahan myöntäjän (julkisen tahon) toimesta.
- (+) Tätä lisäselvitystä varten on saatu kirjallista näyttöä siitä, että Lahden kaupungin edustajat ovat olleet tietoisia ennen 2,8 miljoonan euron pitkäaikaisen lainan myöntämistä, että Lahti Events Oy tarvitsee lainaa ja sitä kautta tilillämiitin vapautusta muun muassa 29.11.2019 erääntyvään ensimmäiseen miljoonan euron (+ alv 24 %) ennakkomaksun suorittamiseen KymiRing Oy:lle.

Valtiontukiarvioinnista (2/2)

- (+) Tätä lisäselvitystä varten saadusta aineistosta ilmenevästi, käsityksemme mukaan on ollut selvää, että a) Lahti Events Oy ei olisi voinut tehdä KymiRing Oy:lle tapahtumatoimintasopimuksen mukaisia ennakkomaksuja ilman Lahden kaupungin myöntämää pitkäaikaista lainaa, b) Lahden kaupungilla on ollut tiedossa rahan käyttötarkoitus / ennakkomaksut KymiRingille sekä se, ettei ennakkomaksujen osalta ole sovittu turvaavasta vakuudesta ja c) täten käsittäksemme Lahden kaupungin olisi tullut ensisijaisesti arvioida valtiontukinäkökulmaa hallinto-oikeuden välipäätöksen perusteella. Todettakoon, että "valtiontuki voi olla muodoltaan monenlaista: valtiontukea voi olla esimerkiksi avustus, markkinahintaa edullisempi laina, takaus, ei-markkinaehtoinen pääomasijoitus tai pääomitus, verohelpotus tai markkinahintaa alhaisempi kiinteistön tai maa-alueen vuokra tai myyntihinta. Valtiontukea eivät sen sijaan ole esimerkiksi yleiset kaikkiin yrityksiin kohdistuvat toimenpiteet (mm. verotuksessa) tai julkisten varojen käyttö markkinaehtoisesti, esimerkiksi laina tai pääomasijoitus yksityisiin luotonantajiin/sijoittajiin verrattuna samankaltaisilla ehdoilla." [Lähde Työ- ja elinkeinoministeriön valtiontukisäännöt]. Huomionarvoista on, että kahden miljoonan euron ennakkomaksuja on käytetty KymiRingin rakentamiseen eikä sopimuksen mukaisesti tapahtumakorvauksiin ja aluevuokriin rata-alueen ollessa kesken, ja ennakkomaksujen osalta ei ole sovittu turvaavasta vakuudesta.

Ota yhteyttä

Tytti Saarinen

p. 050 544 6127

tytti.saarinen@tvenda.fi

Viivi Lajunen

p. 050 5955 310

viivi.lajunen@tvenda.fi